

de prole desperato, sive quod agatur de debitum cum Principis dispensatione super fideicommissis, vel majoratibus contrahitis.

Alterum in terminis Bullæ Baronum, cuius vigore Congregatio fideicommissis adhuc duraturis deroget, ut gravatis creditoribus de bonorum fideicommissariorum pretio satisfiat.

Præmissis casus est pro creditoribus minus dubitabilis, quia bona utpote effecta in ultimo gravato libera, sive ob Principis indulgentiam, ab initio contracti debiti reddita sunt capacia hypothecæ, eique affecta; unde propterea ad favorem creditorum, quibus bona ante petitam, vel constitutam dotem jam affecta erant, respondendum videtur, quia omnino verius est de iure, pro huiusmodi dote non competere hypothecam, sed solum iudicis officium, seu actionem personalem ex illo resultantem, ut loquendo etiam de dote de parago filiarum primi gradus, Afflicti dicta decis. 162. ibique Ursini & Grammatici in additione, idem Gramm. decis. 90. Amendol. ad Pranch. decis. 119. in princ. Rovit. pragmat. 25. de feud. numer. 69. Anelli. de Amat. conf. 42. Tappia dec. 48. Bottiglier. de success. ab intestat. theor. 23. & ceteri passim.

Si enim ex veriori, ac hodie receptissima sententia, non competit hypotheca pro legitima filii debita de iure naturali, seu pro dote à patre vivente debita filiabus primi gradus, multo minus ea competere debet pro dote ulterioribus descendentibus debita à fideicommissario hoc subsidium beneficio dicto authentice, ita potius per Doctores Intellecta, cum verè extra filias primi gradus disponere non videatur.

Atque indubitatum est juris principium, creditores hypothecarios quantumvis posteriores, prælationem habere adversus chirographarios, vel alios solum personalem habentes, ut in his terminis ratiocinaturs Afflicti dicta dec. 162. Et ex qua etiam ratione, nullius pro dote, seu parago consequendo, de juris stricta censura, destituta esse debet actione contra tertium possessorem, in quem titulo singulari bona paternæ per fratrem jam alienata essent, quia creditor habenti solum personalem (excepto casu fraudis, & collusionis ex parte tertii) nullum contra istum fovendum causam onerosam à iure proditum est remedium.

His tamen non obstantibus, absolute in contrarium est veritas, licet enim in puncto juris verissimum sit assumptum in ratione dubitandi superius deductum, ut pro huiusmodi dote nulla competat hypotheca, quidquid ex calami lapsu dicit Merlin. dec. 677. n. 5. repetita dec. 312. n. 37. p. 6. recent. & cum quo lapsu processum est in aliis, præsertim in Romana fructuum dotis 7. Junii 1658. coram Veropio §. liquidem; quia dicitur quidem pro huiusmodi dotibus bona ascendente affecta esse tanquam pro onere ipsius bonis inhærentem, sed non per hoc dici possunt hypothecata, & in hoc juris acquiescitur est clarum, sumendo affectionem pro hypotheca.

Attamen, quia mulier pro dote dicitur creditrix defuncti, cuius bona ab instanti eorum translationis in heredem transeunt cum ista causa, seu onere ipsi incho, sequitur proinde, quod si ex beneficio separationis bonorum, ob quod absque dubio creditores defuncti quantumvis posteriores, vel personales, vineunt in istius bonis creditoribus hereditis licet hypothecarios, anteriores, & privilegiatissimos, sive ex quadam actione rei persecutoria mulieris in subsidium competente ad bona parentis, vel ascendentes, ex quibus dotanda est.

Ipsa potior censenda adversus quoscumque hæredis, vel fideicommissarii creditores, quantumvis anteriores, & privilegatos, quia concursus non est ad bona communis debitoris utriusque creditor obligati, sed mulier dicitur sola creditrix testatrix, habens jus saltem habituale in bonis, antequam deveniret ad manus hæredis, vel fideicommissarii, ad quem sic affecta, & cum dicta causa obvenirent, ut in individuo potioritatis competentis dotei detrahenda in vim auct. res que, adversus gravati, vel fideicommissarii creditores, firmatur apud Seraphin. decis. 693. cum qua pertransit Rota d. decis. 199. num. 11. part. 8. recent.

Et in terminis actionis competentis pro dote de parago, etiam adversus tertios bonorum possessores, in quos per fratrem alienata essent, Afflicti. & Adden. dicta decis. 162. Amat. dicto conf. 42. Tappia dicta decis. 48. & ceteri infra citati de parago in feudis loquentes, & de quo parago habentur aliqua deducta alibi hoc eod. tit. ad materiam purè feudalem.

Triplicem habet manifestam rationem hæc propositio, unam jam dictam, quod mulier est creditrix defuncti, alii vero sunt creditores hæredis; alteram quia creditores hæredis, vel fideicommissarii, acquirere non poterunt ius in bonis, nisi prout in eorum debitorum obvenient, unde cum in instanti obventionis, & antequam obvenirent, jam affecta essent hoc onere, impossibile est asserere, quod huiusmodi creditoribus in ius jus competeret; & demum tertiam efficacissimam, quod dos de parago in feudis, vel fideicommissis de iure debita foemina ab huiusmodi bonorum successione exclusis, dicitur debita in premium excludionis, ac loco illius portionis, quam si fuisset masculina, habere debuissent. Tappia loco supra citato, multoque colligit Giurba ab sero. 38. inc. 1. & est propositio apud feudistas receptissima.

Unde quemadmodum, si hæc foemina fuisset masculus, suamque portionem bonorum fideicommissariorum habuisset, absque dubio ejus portio affecta non esset creditoribus fratribus, atque istius dispositionis non potuissent sibi præjudicare, ita idem dicendum est in ea dote, que loco dictæ portionis subrogatur, quia lex que foeminam gravavit, eam excludendo à successione, illi sicut in hac parte, sibi concedendo quandam actionem mixtam in rem scriptam, ob quam suum jus consequatur, ut bene Tappia dicta decis. 48. num. 10. circa finem; ita etiam ipsam naturali ratione dicant, quia satis iniquum esset, ut innocens filia viri ditissimæ omnino deperata, & in misericordiam redacta remanere deberet, ex iniqui, vel imprudentis fratris dispositionibus.

Et licet pro huiusmodi dote non competat hypotheca, vel alia actio realis, competere tamen dicitur ad bona parentis, cui tale onus inchoatum est, quædam actio mixta rei persecutoria, etiam contra tertium exercibilis; Tappia d. dec. 48. n. 14. & ex pluribus Rota decisionibus in proposito aliorum tenent probatur disensu sequenti; & hic verè fuit sensus Rota apud Merlin. d. dec. 677. n. 5. cum qua in aliis processum fuit, præsertim in dicta Romana fructuum dotis coram Veropio, quod scilicet hæc dicitur species oneris realis ipsius bonis inchoati, perinde ac si ea obligata fuissent, ut idem Merlin. decis. 249. n. 2. repetit. dec. 238. p. 5. recent. ita tamen non addit formaliter ipsa hypotheca, adesse tamen dicitur per æquipollens, vel ejus effectus.

His ita procedentibus in primo minus dubitabili casu, in quo bona, utpote à Principe dispensata, vel penes ultimum effecta libera, capacia sunt hypothecæ, ita ut ab initio contracti debiti, jus reale creditoribus questum sit.

Multo magis absque principio difficultatis, idem dicendum est in altero casu, in quo nullo jure reali; nullaque hypotheca creditoribus in ipsi bonis quaerita, solum eis ex mera gratia Principis, resultantem à dicta Clementina Constitutione, conceditur jus implorandi officium supremi magistratus (qualis est Congregatio Baronum) ad cogendum fideicommissarium ad vendenda bona ipsi nullatenus affecta, ut ex illorum pretio eis potset satisfieri.

Tunc enim, cum mulieri ab instanti ejus natiuitatis, vel saltem ex tempore constitutionis dotis, ipsa lege dispensata, seu absentem præbente, bona predicta affecta sint, hinc proinde sequitur, mulieris anterioritatem, vel potioritatem esse incontrovertibilem, ex receptissima juris propositione, quod in bonis differentibus hypothecari prohibitis, & in commercio non existentibus, creditores cum assensu quantumvis posteriores, vineunt creditores anteriores sine assensu, ex plene in proposito deductis per Salgad. in Labyrinth. p. 204. & sequitur in præcedentibus, hoc tit. quia est conclusio non admittens controversiam, licet in employteus hereditaria non ita de plano in Curia recipiatur, ut in sua materia sub tit. de employteis.

Bona etenim fideicommissis, vel majoratui subjecta, ubi præsertim expressam hominis prohibitionem habent, incapacia sunt hypothecæ per gravatum constitute, præterquam quoad illam fructuum commoditatem, sibi ejus jure durante competentem, quæ est quod extrinsecum, ipsorumque bonorum substantiam non tangit; Bulla verò Baronum huiusmodi hypothecandi facultatem non tribuit, neque ipsi creditoribus jus aliquod reale ad ipsa bona directè concedit; hoc enim nullibi legitur, atque error nimis manifestus esset id asserere, quoniam ita necessaria non esset Congregationis privativa autoritas, nam coram quocumque iudice creditores ad bona sibi obligata suas actiones exercere possent, sed solum ex favore publici commercii, Bulla predicta, ut dictum est, præbet creditoribus aditum implorandi supremi magistratus officium pro cogendo fidei-

fideicommissario ad vendenda bona, ex ejusdem Principis dispensatione à vinculo fideicommissi soluta, ut ex pretio ipsi creditoribus satisfieret; & sic erroneum est dicere quod creditoribus jus aliquod competat ad ipsa bona ab ipso initio contracti debiti hypothecari, cum id tam de jure, quam ex dispositione Bullæ, nec quidem imaginarium habeat fundamentum.

13 Habemus hæc eandem praxim Congregationis baronum servatam in feudis præsertim Regni Neapolitani, quæ sine dubio hypothecari, nec aliis obligari possunt absq; Regis assensu, tam ex dispositione juris communis feudorum in c. Imperiale. de prob. feud. alien. per Feder. quàm ex jure municipali in Constitut. incipiens. Constitutionem Dava memorie, ita ut creditoribus absque assensu, nullum jus, nullaque actio competat ad corpus feudi, neque ipsi aliquem concursum prætere dicitur possint cum creditoribus habentibus assensum, sive particularem Principis, sive generalem legis, quantumvis posterioribus.

14 Sed quia illa feuda qualitatem habent hereditariam mixtam cum illa sanguinis, actio publici commercii ratio potuit, ut mutantes Baronibus, & feudatariis omnino destituti non remanent, idcirco praxis concedit creditoribus jus implorandi iudicis officium, ut cogat in actione personali feudi possessorem ad vendendum feudum, ad effectum, ut ex illius pretio tanquam libero, & allodiali, creditoribus prædictis satisfiat, juxta decis. Franch. 704. cum notis finis, & hic est admissus casus.

Idem docet Romanæ Curie praxis in ejusdem Curie, vel Apollonica Cancellariæ officii in commercio non existentibus, & absque Papa beneplacito sub creditorum hypotheca non cadentibus, & in quibus verificatur concursus creditorum cum assensu, & sine assensu, cum prima creditorum species dicatur eorum, ad quorum favorem sit reservatio decreti, ex his quæ frequenter habentur in sua materia sub tit. de regalibus ad materiam officiorum.

15 In istorum enim concursu, absolutum est, potiores esse creditores habentes assensum, quia ipsi & non alii jus reale ad ipsos officii corpus, seu substantiam questum est, ex deductis apud Seraph. dec. 1294. latè Salgad. in Labyrinth. part. 1. cap. 33. & admittitur in Romana pretii officiorum 27. Novembris 1658. & 1. Decembris 1659. coram Bevilacqua, ubi licet decidatur contra creditorem habentem reservationem decreti, id justè sequitur est ob illius subreptionem, & aperta nullitatem; & hoc est verum ac solidum decisionum fundamentum, ut habetur in d. tit. de regalibus supra illa causa.

Creditoribus autem non habentibus decretum, consultum est in pretio, quod utpote indifferens, esse dicitur in commercio, & cadit sub creditorum hypotheca, ex deductis apud Seraph. d. dec. 1294. & in allegatis decisionibus coram Bevilacqua, sed non inde sequitur huiusmodi creditores aliquod jus habere in ipsi officis, eorumque substantia, neque concursum prætere dicitur posse cum creditoribus in eis ex Principis indulto jus habentibus, sed solum competitus implorandi iudicis officium ad cogendum officialem ad illud vendendum, ut ex pretio inde retrahendo eis valeat satisfieri, & hic est admissus casus Bullæ baronum, operantis proinde absque dubio, ut nunc, non autem ut tunc.

16 Et nihilominus noster casus est fortior, quàm ille feudorum, vel officiorum, quia licet ipsum feudi, vel officii corpus non sit in bonis nostris, neque in commercio sine Principis voluntate, attamen pretium dicitur esse in bonis nostris allodialibus liberè dispositionis, & hypothecabilibus, ut plene in proximè allegatis decisionibus in Romana pretii officiorum coram Bevilacqua, & non semel habetur in dicta sua materia sub tit. de Regalibus, ad materiam officiorum; bona verò fideicommissi, nec in ipso corpore, neq; in pretio sunt in bonis gravati, nisi pro jure fructuonis ejus vita durante.

Atque huic bullæ baronum habemus legem (forè singulariter) consimilem editam in Ducatu Sabaudie, per quam feuda, quantumvis pacti, & providentiæ, de Principis autoritate, & assensu venduntur pro solvendis debitis feudatariis possessoribus, ita ut successor quamvis jure proprio vieniens, utpote à lege investituræ vocatus, cogatur ad vendendum feudum pro solvendis debitis, ad quæ defunctus cogi poterat; & tamen firmatur investituræ vinculum solvi, jus agnatorum tolli, quando Principis assensus aliæque solemnitates adhibentur, ita ut nisi illa forma servetur, tollitur dicitur, ut latè de his decretis habetur apud Cacheran. à dec. 165. ad 170.

Card. de Luca, Lib. I.

Quas decisiones præsertim ultimam, optarem, quod hæc Congregatio bene ponderaret, atque ad proximè reduceret, prout omnis justitiæ, & æquitas ratio postulare videatur, ut scilicet huiusmodi leges intelligi, & practice debeant, pro debitis ex necessitate, vel honestate, & rationabili causa contractis, non autem pro dispensationibus, & prodigalitatibus, ad que omnino inverisimile est Principis voluntatem directam esse, ut dec. 169. nu. 20. & dec. 170. per totum, ubi bene advertitur, quod cum prodigalitates, & dispersiones contineant peccatum, seu peccandi occasionem, nullatenus censendum est à Principe talem legem profecti, quæ huiusmodi mala producat, quod si procedit in lege Principis laici, multo magis omnino dicendum est in lege Summi Pontificis, qui est Princeps Ecclesiasticus, omniumque Principum Pater, & exemplar, idè que cum hoc iusto, & rationabili temperamento hæc Bulla practicanda videretur, nam ita non remaneret exorbitans, sed potius rationalibus, & honesta, juxta distinctionem in præcedentibus, & sequens sæpe traditam super puncto, an illa esset favorabilis, vel odiosa.

Nec præmissis quicquam obstant, quod eadem Clementina Constitutio in §. 5. demandat creditorum satisfactio nem, juxta eorum anterioritatem, & potioritatem, quia id bene verum est inter creditores ejusdem qualitatis, & naturæ, inter quos, cessante peculiari privilegio, justum est attendi debere ordinem temporis, qui etiam juxta memoratam feudorum, vel officiorum praxim servatur, quia sublatò impedimento, ac effecto pretio de rebus indifferenteribus, & liberis debitoribus, intrat in eis hypotheca, utpote capiens præsentia, & futura, juxta eum ordinem, cum quo constituta est; sed non inde inferri potest ad concursum cum creditoribus privilegiatis, & diversæ naturæ, ipsam bonorum substantiam affectam habentibus; aliis enim daretur maximum inconvenientis, quod creditores mutantes fideicommissario cum speciali chirographo Papæ, seu cum alterius Principis beneplacito, continent derogationem fideicommissis, vel majoratibus, & cum facultate obligandi bona fideicommissaria, ut frequenterissime practicare in Hispania super illis majoratibus, & primogeniis, possidentibus venirent simplicibus creditoribus anterioribus in Congregatione baronum concurrentibus, quod utiq; omnino erroneum est.

Dabam aliàs in hac eadem Congregatione, occasione alterius disputationis, in hoc practicum exemplum domus habentis januas clausas, ad quam nemini pateret ingressus, nisi cui lex, vel Princeps concedat; si enim unius ex legis, vel Principis dispensatione domum ingrediantur, deinde verò plures generalem januatum aperturam sperantes à foris congregentur, juxta tamen ordinem inter eos prioritatis, & posterioritatis, quia unius ante fores veniunt antea, & alter postea, sequuta deinde per Principem generali januam aperturam, ita ut omnes à foris itantes simul ingrediantur, rationabile est, ut qui priores illis appropinquarunt, prius de ingressus emolumento participent, ac tardioribus præferantur, non inde tamen ex aliqua legali, vel humana ratione inferri potest, istos ita postmodum ingredientes, habere debere prælationem adversus eum, qui jam de tempore quo domus clausa erat, ex legis, vel Principis concessione ingressus fuerat, & jus quaerere, & hic proprie videtur casus, quia bulla baronum nullum jus tribuit creditoribus ad ipsa bona, eorumque substantiam, sed solum ipsi ex ea defunctum semper futura aperturæ per Congregationem concedendum, pro consequenda eorum satisfactio in pretio.

Hinc propterea omnino fallax remanet assumptum, ut creditoribus in bonis fideicommissariis in vim bullæ baronum ab initio competat actio, delato solum illius exercitio, donec Congregatio manus apponet, hoc enim, ut dictum est, continet fallaciam manifestam, quia donec Congregatio manus apponet, & fideicommissorum vincula tollat, bona dicitur extare extra commercium, à quocumque creditorum gravati jure exempta, admissa officiorum, seu feudorum, ut supra, quia bulla non continet derogationem, sed solum facultatem, sive mandatum de derogatione Congregationis concedit.

Prout neque adaptatur simile ab aliquibus excitatum, de concursu creditorum habentium assensum generalem à lege, vel à Principe, prout sunt in Regno Neapolitano mulieres pro dotibus in vim assensu generalis, cum creditoribus habentibus assensum specialem, ut inter eos attendi debeat ordo anterioritatis, quia iusto casu omnes sunt creditores cum assensu eandem qualitatem habentes, quod in præ-

In presenti diei non potest, quia simplices creditores nullum, nec legis, nec hominis, generalem, vel specialem assensum habent a bulla, quae solum nudam rem tribuit, seu aditum praebet ad implorandam extraordinariam supremi magistratus potestatem, ut vincula solvat, ut supra, & haec videtur veritas irreversibilis.

Clarior autem praemissa locum sibi vindicant in hac nostra facti specie, in qua frater de mente Octobris 1632. dotem in testamento rakavit, & constituit, ex quo actu resultat etiam hypotheca, non complectens solum bona libera ipsius fratris constitutis, (ut aliqui non bene putant,) sed etiam fideicommissaria, ex dispositione, quam hodie habemus in foro receptissimam, quod fideicommissario dotem puellis descendentibus, etiam simpliciter constitutis, non expresso, an de propriis, vel de fideicommissariis id agat, si propria non habeat, censetur ad juris normam de fideicommissariis egisse; ita ut ista veniant etiam sub obligatione camerata, aliique pactis, & clausulis executivis in dicto actu contentis. Merlin. dec. 657. n. 9. alius 312. n. 25. part. 6. rec. Anconitana dotis 10. Decembris 1653. cor. Verofp. Romana dotis de Lancellottis 14. Junii 1655. coram Zarata, Ravennaten. dotis 7. Februarii 1659. cor. Albergat. & in aliis, de quibus in sua materia sub tit. de dote, & ita passim servat praxis Curiae.

Uno tamen casu potiora crederem jura creditorum venientium in vim bullae baronum, adversus dotes mulieribus constituendas, ubi scilicet ageretur de mulieribus natis, postquam Congregatio manus apposuit, fideicommissis derogavit, ac bona distraxit, quia tunc de tempore, quo per eorum nativitatem jus donationis aperitur, jam fideicommissi substantia, quoad bona distracta, seu creditoribus tradita, evanuit, perinde ac si nunquam fuissent in rerum natura, unde nullum remanet extremum, ad quod fieri possit retrotractio, atque isto casu minus veram crederem decisionem in Romana dotis coram Panzirolo 199. part. 8. recent. etiam si expressa fideicommissis dispositio accederet de feminis dotandis, quia licet in vim talis dispositionis, tanquam ex legato resulset hypotheca, ad initium mortis testatoris, purificata conditione, retrorahenda, juxta magis receptam sententiam, de qua dec. 17. part. 7. rec. & in aliis ejus confirmatoriis, cum quibus in allegata dec. 199. part. 8. rec. proceditur atamen hujusmodi dispositiones generales factae pro puellis incertis & nascituris, dicuntur accessoriae, & consecutivae ipsius fideicommissi, ex juris dispositione regulanda, effectum proinde non sortitur nisi in subsidium, quia testator aliquid gerere non dicitur, nisi excitare juris dispositionem, utque suam voluntatem conformare, juxta veriorum sententiam magistratraliter firmatam in Praenestina dotis 29. Novembris 1647. cor. Corrado dec. 125. part. 10. rec. cum qua passim in Cyria proceditur, & pluries habetur sub tit. de dote praesertim in Romana de Cardelli, ubi ex professo de hoc articulo, de quo etiam infra in ista causa discussu sequenti post proximum; unde sublato principali, remanere non possunt accessoria & consecutiva. Ponderato praesertim gravi absurdo inde resultante, quod creditores usque ad diem iudicii, de eorum iuribus, & bonis semper incerti vivere cogentur, cum illinc ad plura saecula nasci possint mulieres, quae pecunias eis solutas avocarent, quod utique magnum esset absurdum, ut advertitur etiam in Romana de Comitibus & in aliis hoc eod. tit. Regulando tamen fideicommissi consumptionem, non ex tempore quo Baro illius possessor tantamvis alieni molem contraxerit, quod illud absorbeat, sed ex tempore, quo Congregatio manus apposuit, ac supremo jure Principis illud destruxit, ut habetur in dicta Romana de Comitibus hoc eod. tit. Et haec in sensu veritatis deducendam, prout quoad sortem per ipsam Congregationem iudicata fuerunt vera, pro rata tamen dotis congrua, non autem excessiva, non cadentis sub dispositione auctoris quae.

SUMMARIUM.

- 1 De concursu creditorum ad formam Bullae.
- 2 De materia Auctoris quae, & commun. leg.
- 3 An procedat etiam pro usuris dotalibus.

ANNOTAT. AD DISC. LXXXIII. & LXXXIIII.

In illis, quae specialiter pertinent ad hanc Bullam Baronum conferunt quae habentur tit. de credit. disc. 13. & 151. in cujus casus disputationibus per Scribentes hinc inde,

ac etiam per Judices in magna parte processum fuit cum deductis in hoc discutitur.

Et quoad ea, quae generaliter percutiunt materiam Auctoris quae, Cod. communia de Legat. super eodem extrahenda a fideicommissi, agitur sub tit. de Dote, disc. 145. ac etiam in discutibus particulatibus 35. cum plur. seq.

Eod. tit. de Dote, d. disc. 145. ac etiam disc. 31. agitur de punitione, de quo disc. 79. an scilicet, & quando dispositio d. Auctoris quae locum habeat pro fructibus, vel usibus dotalibus.

E A D E M.

An dispositio auctoris quae, procedat etiam in usuris seu fructibus dotalibus, cum eodem privilegio potioritatis, ut in praecedenti sorte principali competente in concursu creditorum venientium in vim Bullae baronum.

SUMMARIUM.

- 1 An pro usuris dotalibus alienari possint bona fideicommissi in vim auctoris quae, referitur opinio negativa.
- 2 Afirmativa probatur verior, & magis communis.
- 3 Declarantur tenentes negativam, in quo casu procedant.
- 4 De rationibus opinionis affirmativae.
- 5 Pro alimentis an sint affecta bona fideicommissi.
- 6 Limitatur opinio affirmativa, ut intelligi debeat ad effectum consequendi fructus ex fructibus.
- 7 Sed haec limitatio declaratur.
- 8 Ubi dos constituitur potest ex fructibus fideicommissi, non sunt distrabenda bona in sorte principali.
- 9 An pro fructibus praeditis mulieri competat prelatio adversus creditores gravati venientes in vim bullae baronum.

DISC. LXXXIX.

Uas partes habet hoc dubium, unam nempe super iuris articulo in genere, an pro fructibus, seu usibus dotalibus actio competat ad bona fideicommissi ex eadem dispositione auctoris quae, & quomodo ista respectu fructuum practicanda sit; alteram vero super applicatione theoriae generalis ad casum particularem, de quo agitur, ob ejus peculiarias circumstantias.

Quoad primam, negativam opinionem, quod scilicet dispositio auctoris quae procedat solum in sorte principali dotis, non autem in fructibus, seu usibus dotalibus, quia esse non debet in potestate possessoris fideicommissi, cum ejus culpa, & mora non solvendi hujusmodi usuras, evenire fideicommissum in sorte principali, tenent Seraphini, de dec. 481. Gratian. cum dicta decisione petranfians disc. 43. n. 28. cum seqq. Fular. q. 531. nu. 43. Gurb. observ. 89. nu. 9. in fine.

Contrarium vero, ut scilicet eadem dispositio, militans in sorte principali, procedat etiam in fructibus, seu usibus dotalibus, firmiter Franch. dec. 613. ubi licet relinquat casum indecimum, ex omnium tamen sensu hanc tenere receptum est, late Paschal. de par. potestate, par. 2. cap. 7. ex numer. 32. ubi ex professo articulum ad partes examinat Peregr. de fideicommissis, art. 42. numer. 96. in primo, Marra de success. part. 4. qu. 21. art. 10. nu. 51. & seqq. Felician. de Conf. lib. 3. cap. 5. nu. 18. Mollet. conf. 29. nu. 13. cum seqq. Barz. dec. 108. nu. 15. & seqq. Hodierni. ad Sued. dec. 62. nu. 110. Barbat. de assistentia, glof. 5. nu. 129. Thor. in compendio, dec. part. 1. verbo auctoris quae, & C. Maltrill. dec. 256. nu. 10. bene Redenach. conf. 72. nu. 47. & plene juxta consuetum elaboratum, sed prolixum, & inselicem stylium Castill. 8. tom. contr. cap. 36. §. 5. per 101.

Rota vero hanc etiam opinionem, post dictam decisionem Seraphini nunquam canonizavit, percepto sequata est, praesertim in Firmiana, seu Maceraten. dotis 29. Januarii 1622. coram Pirovano, & in Romana dotis 12. Maij 1625. coram Coccino impressi, dec. 607. nu. 6. & seqq. par. 4. recent. tom. 3. & repetita post Fenzon. ad Statum. dec. 91. ubi in specie dubitat de dicta dec. Seraph. apud Orthobon. dec. 43. n. 7. dec. 39. 64. & 130. part. 10. recent. in Romana fructuum dotis 7. Junii 1658. & 7. Februarii 1659. coram eodem Verospio, Ravennaten. dotis 7. Februarii 1659. & 21. Junii 1660. coram Albergato, & habetur in sua materia sub tit. de dote, praesertim in dicta Romana fructuum dotis de Porcaris, seu Magdalenis.

Ex his igitur liquet, hanc opinionem esse magis receptam,

ptam, longèque majori autoritatum calculo munitam, ita ut omnino praevaleat, atque in consensu, vel iudicando tenenda, maxime quia non omnes primae sequentes, illam simpliciter, & indefinite tenent. Fular. q. 531. nu. 43. expresse se declarat, eandem dictam primam opinionem tenere, quatenus ex parte viri, vel mulieris hujusmodi fructus petentis, concurrat negligentia, & culpa positiva illos non exigendi a praedecessore fideicommissi possessore, eundem sensum habet Giurba loc. cit. atque ita intelligendam esse decisionem Seraphini, & Gratiani ejus sequacis, aliàs verò irrationabilem, & male fundatam esse eorum opinionem, advertit Redenach. d. conf. 72. n. 47. circa fin.

Ultra verò auctoritates, ita etiam suadet manifesta ratio, quicquid enim sit de ratione per aliquos deducta ex dispositione textus in l. tutius, ff. qui pot. in pign. hab. ut scilicet depositum in sorte, locum etiam habeat in usuris, quae ratio periculosa, & minus legalis videtur, cum dispositio d. textus procedat in usuris deductis in stipulationem expressam, vel implicitam, idcirco debitis jure actionis, non autem in illis, quae ex sola jura dispositione iudicis officio d'ebentur, quales verius est, cessante conventionem, esse hujusmodi usuras.

Alteri urget viva ratio, quod ista verè non sunt usurae, tanquam lucrosae accessiones viro, vel mulieri debite ratione morae, nam debentur in restitutionem onerum matrimonij, ut potè subrogata loco alimentorum, ad quae ascendentes erga descendentes tenentur, ad communiter not. in cap. salubriter de usur. in magistratrali Romana dotis coram Coccino post Fenzon. ad Statum. frequentissime in aliis canonizata, ita ut sit conclusio non admittens amplius controversiam, ut patet in sua materia sub tit. de dote frequent.

Pro alimentis autem ab ascendente descendenti debitis, affecta esse ipsa bona in quascumque manus transeant, ac pro eis alienari possè, non obstantibus fideicommissis, est communis ac hodiè receptissima traditio, de qua Ruin. conf. 199. nu. 8. lib. 2. Gratian. disc. 832. nu. 31. cum seqq. Fular. q. 531. Merlin. dec. 671. alius dec. 30. part. 7. recent. & saepe Rota in aliis, quod etiam non semel determinavit ista Congregatio, praesertim me scribente in hoc eodem fideicommissi, seu patrimonio Monaldenium pro alimentis Jo: Raynaldi Monaldenis; unde cum hujusmodi fructus alius non sint, nisi alimenta, pro quibus indubitatum est ipsa bona ascendenti, non obstantes fideicommissi, affecta esse, non videtur subesse ratio, cur in eis dispositio auctoris quae locum habere non debeat, quia licet hoc debitum solvendum sit ad fideicommissi possessorem ex fructibus, quos ex bonis fideicommissariis percipit, hoc tamen respectu onus ipsius fideicommissarii, & ne sibi licet ac eo debito, quod ex fructibus solvere debet, sortem distrabere; sed non per hoc, ipso suo debito non adimplente, cessat jus, vel actio creditoris, qui in effectu non est creditor fideicommissarii, sed fideicommissitenti ejusque bonorum; eodem modo quo fideicommissario negligente solvere annuos census, seu alios annuos praestationes pro ipsum absque dubio ex fructibus solvenda, non praedat creditor, cui remanet actio contra ipsa bona, & si fideicommissarius malè se gessit, contra ipsum successibus competere potest actio ad damna, & interesse; ut ponderant allegati DD. & praeter Paschal. qui omnium latius articulum examinat.

Et quavis Rota apud Orthobon. dicta dec. 43. nu. 7. inhaberendo supra allegatis decisionibus in Firmiana, seu Maceraten. dotis 29. Februarii 1622. coram Pirovano, & Romana dotis 12. Maij 1625. coram Coccino, dixerit hujusmodi fructus, seu usuras alibi debere ex fructibus bonorum fideicommissi, non autem pro eis concedendam esse distractionem in sorte principali, & cum eodem sensu processerit in allegatis Avionen. coram Verospio, & in ceteris modernioribus supra recentibus, ubi quod fors ex sorte, fructus ex fructibus; nihilominus advertendum est, hoc assumptum non habere aliquid auctoritatis fomentum, cum omnes Doctores, indefinite loquendo, tam de alimentis, quam de hujusmodi usuris, ut potè alimentorum loco succedentibus, firmiter ipsa bona esse affecta, & ad illorum alienationem procedi posse.

Et verè in dicta Firmiana, seu Maceraten. coram Pirovano, quae adducitur tanquam originalis, nunquam Rota habuit hunc sensum, quia cum in eo casu creditor dotis, tam pro sorte, quam pro fructibus intenderet Salvianum, ad effectum sibi satisfaciendi ex fructibus, atque pro motivo dubitandi allegata fuisset dec. Seraphini, Rota no-

lens assumere inspectionem super ejus substantia; dixit illum non ob stare, cum ejus ratio percutat distractionem bonorum in sorte principali, quae ibi cessabat, quia creditor ex intentato remedio Salviani nolebat satisfactionem consequi ex sorte, sed ex fructibus, & sic est responso facti potius quam juris, unde non videtur cum quo fundamento id recipi possit pro conclusionem, seu principalis conclusionis iuridica limitatione.

Est bene verum, quod ubi supererant bonorum fideicommissi fructus sunt in tanta quantitate, quod proviso fideicommissi possessore de congrua sustentatione, ita exuberent, quod cum eis commode hoc decursum fructuum debitum satisfieri potest, tunc satis prudens, & honestum videtur hoc equitativum temperamentum; fundatum in unica ratione conservandi quo magis fieri potest, fideicommissa, eorumque everfioni consulendo, quae temperamentum non solum procedit in fructibus dotalibus, sed etiam in ipsam sorte principalis dotis descendentibus constitutis, quia si illa commode constitui potest ex fructibus, permittenda non est distractio bonorum in sorte principali. Fular. q. 531. nu. 119. Fontanel. de part. cl. 5. glof. 1. part. 2. nu. 76. Hodiern. contrav. 31. nu. 56. Gurb. observat. 89. numer. 14. Castill. 8. tom. contrav. cap. 36. nu. 43. Rot. dec. 66. nu. 9. part. 1. recent. 137. nu. 17. & seqq. post Merlin. de pign. Romana census 30. Januarii 1651. Dunozeto in fine, & in aliis; sed non inde inferri potest, quod si fructus non adsunt, cesset creditum, quodque pro eo non competat actio ad ipsa bona fideicommissaria, quia hoc nulla auctoritas firmat, nullaque ratio legalis suadet.

Clarior autem praemissa pro eodem in casu de quo agitur, ob peculiarias facti circumstantias; quatio enim genericè per DD. ut supra tractata, percutit casum, in quo conjuges a praedecessore fideicommissario fructus, seu usuras non exigentes, agant ad bona fideicommissi contra successorem, quo casu intrare potest ratio culpa, seu negligentiae, ac etiam altera, quod praedecessor dissipavit, & in suos usus convertit illos fructus, qui in hujusmodi debitu solutionem erogandi erant, ut explicitè constat ex Franch. dist. deo. 613. in princ. & ex ceteris omnibus de materia tractantibus; ac in eisdem terminis loquuntur omnes allegatae decisiones Rotae praesupponentes fideicommissi durationem, quodque in eo tot supersint bona, ex quorum fructibus hujusmodi debitum satisfieri valeat.

Omnia haec cessant in casu, de quo agitur, conjugibus enim imputari non potest aliqua culpa, vel negligentia, necque cadit ratio, quod praedecessor fideicommissarii, fructus malè consumpsit, prout neque intrat altera ratio consulendi conservationi fideicommissi, proinde non permittendi distractionem bonorum in sorte principali, ac demandandi solutionem ex futuris fructibus; quia fideicommissum est jam destructum, ac de medio sublatum per hanc Congregationem in vim bullae, & unaque omnia in sorte principali dissipata, unde nihil remanet fructiferum, atque fructus ipsorum bonorum, antequam ad eorum alienationem procederetur, percepti fuerunt ab eadem Congregatione, quae illos convertit in satisfactionem creditorum, qui aliàs ex prelio fortis satisfieri debuissent, unde cessant penitus omnes dubitantes rationes, ex quibus DD. qui in contrarium ponderari possent, moveantur, ita ut casus videretur incapax difficultatis ob hujusmodi circumstantias.

Posto debito, quodque istud sit ipsius testatoris, seu fideicommissitenti, indubitata remanet praelatio, seu potioritas etiam pro fructibus adversus fideicommissariojum creditores in vim bullae baronum venientes, ex eisdem fundamentis, & rationibus in disc. praec. pro sortis potioritate deductis, & in individuo hujusmodi usurarum, seu fructuum dotalium, ut pro eis forori competat praelatio adversus creditores fratris, Ursill. ad Afflic. dec. 162. n. 5. qui sic testatur decisionem in Sac. Consilio Neapolitano, & Tappia dec. 48. n. fin. qui ne pariter testatur.

Urget enim potentissima, & inevitabilis ratio, quod mulier est creditrix testatoris, alii vero sunt creditores haeredis, qui semper in bonis testatoris ab istius creditoribus vincuntur, ac etiam quia hoc est onus bonorum defuncti, unde sequitur, quod etiam pro rebus officio iudicis debitis, oritur quaedam actio in rem scripta, cujus vigore, etiam contra tertios possessores, vel creditores haereditatis agi potest, Gratian. disc. 832. n. 31. cum seqq. Rota dec. 125. n. 15. part. 4. rec. tom. 2.

Est optime in terminis alimentorum, ut in istis filiis, vel

descendens vincat creditores hæreditarios, vel anteriores, firmavit Rota in Romana donationis 18. Junii 1657. coram Melio, ubi pluribus allegatis in specie repro- batur Salgad. tanquam in sua opinione singularis in Laby- rinth. part. 1. cap. 27. nu. 128. & c. 99. ac dictam etiam fuit in Romana alimentorum 9. Aprilis 1663. coram Albergo, qui bene loquitur, super quo tamen puncto videnda sunt deducta in dicta Romana donationis de Jordanis pro cre- ditorebus sub tit. de fideicommissis, in qua post hæc scripta prolixi divisa decilio coram Boulemont revocatoria dicte donationis cor. Melio.

Quinimo ubi aliqua anterioritatis, seu potioritatis diffi- cultas cadere possit, illa intraret in fructibus potius, quam in sorte, quia fructus pertinent ad ipsum fideicommissi possessorem, ac de ipsius magis quam defuncti bonis di- cuntur, unde cadunt sui ejus creditorum hypothecis, itaut creditores prædicti, rectè prælationem prætereendere possent, tanquam in bonis coram debitoris sibi legitime hypothecatis, excludendo concurrentem alimentandi, cui affecta sunt ipsa bona defuncti consentientia in sorte principali, & quæ non cadunt sui hypothecis creditorum, non autem fructus cadentes sui hypothecis, & qui (ut dictum est) sunt potius bona fideicommissarii, quam fideicommissi, ut in dicta Romana donationis de Jordanis sub tit. de fideicom- missis, unde proposita vana minisque fundata videtur hæc distinctio sortis, & fructuum.

Fortius quia hæc Congregatio prædicta distractionem bonorum fideicommissi in sorte principali pro satisfaciend- d creditoris fideicommissarii possessoris, etiam pro fru- ctibus, unde nimia exorbitantia videretur, quod pro fru- ctibus illorum creditorum, pro quibus de jure affecta non sunt bona, istorum distractio licita esse debeat, illaque prohibita pro fructibus lege permixta, & pro quibus bona de jure affecta sunt tanquam pro debito fideicommissi- tentis.

E A D E M.

An in bonis fratris, vel sororis viventis pro com- muni cum Barone, & sub ejus administratione, creditores Baronis in vim bullæ aliquod jus habeant utpote ab ipso possessis; & quatenus non, an illi, cuius bona per Baronem administrata sunt, si est pupillus, vel minor; competat adver- sus ejus creditores hypothecæ legalis pro debitis non solutis, aut damnis causatis a seque- stro, & appositione manum Congregationis pro debitis ejusdem Baronis. Et aliqua incidenter de Statuto exclusivo seminarum; & an dispositio fi- deicommissi de dote feminis præstanda, censi debeat subsidiaria, ad limites authenticæ res quæ, vel potius pura, itaut debeatur etiam aliunde provisus.

S U M M A R I U M.

- 1 Falli series, seu casus controversæ.
- 2 Ad effectum status exclusivi seminarum requiritur utraque subjectio per sonarum, & bonorum, & non datu- statutorum combinatio.
- 3 Dominium vincit hypothecam, unde ex separatione bo- norum creditores defuncti vincunt creditores hære- ditatis.
- 4 De intelligentia Bullæ in illis verbis, quoquo modo possederint de quibus bonis intelligatur.
- 5 Creditoribus non præjudicat negligentia administrato- rum bonorum debitoris non solvendo fructus debiti ex fructibus bonorum.
- 6 Bulla baronum non tollit ordinem anterioritatis, & po- tioritatis inter creditores.
- 7 Hypotheca legalis competit etiam contra eum, qui de factis, & non ser. ser. gessit pro tutore.
- 8 Competit etiam omnibus sub necessaria administratione viventibus.
- 9 Et de ratione.
- 10 Ignorantia juris non excusat.
- 11 Dispositio fideicommissi de dotandis feminis intelli- gitur in subsidiam.
- 12 Declaratur.
- 13 Et de subdeklaratione.

D I S C. LXXX.

Agnoscentibus creditoribus, eorumque defensoribus, quod tenentis terminis *an. rei. que*, inevitabilis esse hujus dotis potioritas, neque pro sorte, cujus respectu, verè casus est indubitanus, sed etiam pro fructibus, ex moti- vitate, & rationibus deductis in præcedenti, ex quibus in pro- greffu causæ, maturiori reflexione habita, recessus ad resolu- tum respectu fructuum ab hac parte sperari, ab ipsis verò ti- meri debuisset, cum prudenti consilio redierunt ad moti- vum, ab initio à me factis formidatum, excessivitate dotis, de quo ex hac parte rationabiliter nimium timebatur, tum quia in hac materia, utpote arbitraria, non de facili conce- ditur Advocatis convincere Judices, præsertim parum incli- natos, tum etiam quia tenentis præsupposito, cum quo sem- per, & ab initio, quo Congregatio in hoc patrimonio ma- nus apposuit, præcessum fuit, quod scilicet omnia ista ca- strâ, & bona subjecta essent fideicommissio ordinato per Nicolaum senioresem pro donationem inter vivos, summa factæ 37. mill. videbatur excessiva, inspecta præsertim taxa ab eodem fideicommissario facta de dotibus seminarum in sola summa factæ 3. m. auri; verum hujus motivi excitatio reitanda factum prius obcursum, unde compertum est, pro- cessum esse cum æquivo in dicto præsupposito, quod om- nia bona cadentia sub dicto fideicommissio, cum ad illud fo- rum spectarent, Castrum Montis Calveii, & quedam alia bona in valore sortis circ. 120. m. circiter, reliqua verò bona in valore sortis circ. 260. m. circiter erant libera Alexandri, & Pauli fratrum, dicti Nicolai ex Joanne Raynaldo filio nepotum, per quos, five per eundem Joannem Raynal- dum, compertum fuit acquisita fuisse Castrâ, Alviiani, Atti- gliani, & Podii, aliaque bona, ex quibus istud patrimonium constitutum erat, unde cum Alexander illius possessor pro medietate, obisset ab intestato, supersubstitutus Nicolao ex primo, & Angelicâ posthuma, seu infante ex secundo ma- trimonio procreatis, ita medietas portionis Alexandri, iure successorio, & domini spectabat ad Angelicam ex dispo- sitione juris communis, neglecta illa Statuti Urbis exclu- dentis masculos propter feminas.

Ex hodie receptissima, & quasi absoluta propositione, quoad effectum hujusmodi statutorum, utraque subjectio, personarum, & bonorum, copulative requiritur respectu ejusdem statuti, itaut non detur combinatio statutorum, quæ in utroque loco conformia essent, ex plene deductis apud Merlin. dec. 333. & 326. qua sunt repetite decif. 167. par. 5. & 168. par. 6. rec. dec. 228. par. 8. & habetur pluries in sua materia sub tit. de successione; unde cum Nicolaus, & Angelicâ essent Romani, Castrâ verò, & bona essent extrâ districtum Urbis, non intrabat statutoria dispositio, etiamsi ipsismet castris consimilia statuta adessent, multo magis eis non extantibus, ut præsertim de Castro Alviiani testatur Bald. consil. 492. lib. 2. relatur per Tusch. lit. A. concl. 320.

Posito verò in Angelicâ dominio hujusmodi bonorum pro ejus portione hæreditaria, cujus valor in sorte excede- bat summam, quæ sub nomine dotis in sorte, & fructi- bus dictis de Caffarellis Angelicæ defunctæ filius, & hære- ditibus soluta erat, exinde de plano relutabat, creditoribus quantumvis anterioribus, & privilegiatis Nicolai fratris, & Pauli patrui, nullum jus competere, eodem modo, quo non competere ad ipsa bona pro ipsius Angelicæ hæredita- riâ portione, cum ita ipsa non concurreret jure crediti, sed jure domini, quod ex beneficio separationis bonorum, semper excludit hypothecam, si ubi non cadunt nisi bona propria debitoris, unde propterea receptissimum, ac abso- lutam conclusionem habemus, de qua in hujus causæ præ- cedentibus discursibus, & passim, quod creditores defuncti, quantumvis in sola actione personali, imò & legatarii, vin- cent creditores hæredis, quantumvis hypothecarios, ante- riores, & privilegiatos, in ipsius defuncti bonis; neque du- bitatur ex ejusdem Bullæ Baronum dispositione, ita passim prædicta, pretium retractum ex venditione castrorum, & bonorum facta de ordine Congregationis, in omnibus suc- cedere loco rei, unde propterea ex hac facti immutatione inaniter remanserunt labores ut supra habitæ circa punctum potioritatis, tam in sorte, quam in fructibus.

Adversus hoc motum, ultra ea, quæ consistebant in nudo facto, majoris, vel minoris quantitatis æris allent præfati Alexandri, de quo juxta Curie stylum pertinet ad causarum patronos, nullatenus vero ad Advocatos, quorum propterea minus privativè ad omnes totius reliqui orbis, nobilius,

nobilius, & commendabilius videtur, quando tamen juxta suam spheram bene exercetur, tum ob omnimodam alic- nationem, ut præ mechanicè videndi processus, & agendi ea, que judicii ordinaria respiciunt, tum ob omnimodam cessationem periculi, dicendi mendacia, & calumniandi.

Duo ex parte creditorum deducebantur, primo quod cum Paulus, & Nicolaus eorum debentores omnia ista ca- strâ, & bona possederint, ita videbatur eis indefinitè affecta ex dispositione Bullæ in illis verbis, *quoquo modo possederint*. Et fecerunt, quod licet portio Angelicæ, detracto ære alieno Alexandri ejus patris, inspecto tempore mortis istius, ac delatæ hæreditatis, esset longè major, quam summa habita, nihilominus tam pro tempore, quo bona poss- ssa, & administrata fuerant per dictos Nicolaum, & Pau- lum, quàm etiam pro eo, quo spatio annorum sex circiter utque ad venditionem, fuerant fidei administratione ipsius Congregationis, fructus ejusdem æris alieni hæreditarij fo- rati creditoribus ex sorte principali pretii, notabiliter di- ctam portionem diminuabant, & consequenter aderat ex- cessivè exactum.

Primum motum, verè contemptibile, ac nullius mo- menti erat, quoniam juxta ea, quæ habentur in Romana de Pallavicinis, in alia Romana de Maximis, in alia de Ma- xeris, & in aliis frequenter hæc. it. ad hujus Bullæ mate- riam proptus eroneum est hoc assumptum, ut possessio jure administrationis, vel intrasitio, seu gubernij bono- rum reverà alicuius in proposito sufficeret, cum verus sensus Bullæ sit, de illis bonis, quæ jure proprio possessa fue- rant, cum dominio tamen resolubili, ut est illud possiden- tis ex causâ fideicommissi, vel investiturae ex pacto, & pro- videntia, &c. unde super hujus motivi discussione, parum, vel nihil immorari oportuit.

Tota igitur disputatio fuit super altero, in quo scribens pro dictâ Angelicæ filius, non negabam assumptum ex parte creditorum deductum, super jure ad hujusmodi bonorum pretium competente creditoribus dicti Alexandri, tam pro forte, quam pro fructibus decuris, quamvis eis ex eorum- dem bonorum fructibus commode solvi poterint, & de- buerint, quoniam ad ipsos non pertinet inquirere de admi- nistratum culpa, & negligentia; dicebam tamen, quod cum totum id proveniret ex facto, & culpa prædictorum Nicolai fratris, & Pauli patrui, tam pro tempore quo ipsi possederunt, & administrarunt, percipiende, bonorum fru- ctus activos, & non solvendo fructus passivos, quibus eadem bona gravata erant, quam etiam pro tempore admi- nistratiois factæ per æconomos deputatos ab eadem Cong- legatione, quæ pariter ex eorumdem facto, & culpa in hoc patrimonio manus apposuerat, idcirco eadem Ange- licæ tanquam pupillæ, que sub prædictorum fratris, & pa- trui administratione vixerat, competere dicebam hypothec- eam legalem, cum qua delatanda ex tempore susceptæ hujusmodi administrationis, vincebat absque dubio omnes creditores eam molestantes, cum Bulla Baronum non tollat, quinimò expressè præferret inter creditores ordinem ante- rioritatis, & potioritatis, ut in eadem legitur, & habetur in hujus causæ disc. ante præcedentem.

Adversus hoc motum replicabant scribentes pro credi- toribus, nullibi constare de hujusmodi tutelaris admi- nistratiois susceptione, sed potius de contrario, quia Nico- laus credens integram successorem filii debitam esse, to- tam portionem paternam possedit tanquam suam, Angelicæ autem forori tanquam exclusivæ, mortem reliquit dorem, in- stituit hærede dicto patruo, qui profindè totum pariter pos- sedit pro suo, partim scilicet jure proprio, partim jure hære- ditario dicti Nicolai.

Prima pars objecti, de non suscepta expressè, & ser. ser. tutela, reflectendo etiam ad veritatem, erat facilis solutio- nis, quoniam verus est, ad jus clara intentione, hypothec- eam legalem, non solum cadere contra eum, qui expressè, & servatis servandis tutelam suscepit, & administravit, sed etiam contra eum, qui de facto se gessit pro tutore, ex col- lectis per Merl. de pignor. lib. 3. tit. 1. q. 2. n. 1. q. & 15. ubi alle- gantur Mantica, Negutian. Pacifici, & cæteri; & quando de- ficerent auctoritates, ad evidentiam illi probare viva, & con- vincens ratio, de qua in proposito tutorem non adimplentis solemnità, & non servantis ea, quæ servari debent, plene Rot. decif. 3. p. 6. rec. quod scilicet mollis conditionis esse non debet, qui legi obedit, atque ser. ser. tale munus implet, quam intrusivus, & criminose actum explicans.

Alia difficultas esse videbatur in secunda parte, quod scilicet dicti fratris, & patrui bona possederint pro suo potius, quam alieno, neque crediderint partes tutoris, sed admini- Card. de Luca, Lib. I.

stratoris gerere, verum credebam id non suffragari, quoniam cum ipsi essent respectivè, unus post alium, tutores legitimi, quibus tanquam proximioribus lex hujus pupillæ tutelam deferrebat, atque clata esset juris dispositio pupillæ equali successione ab intestato masculi, & femine, ista possessio pro suo, non videbatur à dolo, vel culpa aliena, quia debe- bant saltem curare, quod pupillæ penes eos educata, & in eo- rum quodammodo, ut dicitur, potestate viverent, providere- tur de tutore, vel curatore, unde quoadmodum iste prætex- tus non excusât à redditione rationum, ac restitutione reli- quatis, ita dicebam ex culare non debere ab hypotheca, quæ licet per legem expressè concessa sit pupillis, & minoribus, adversus eorum tutores, & curatores, nihilominus ex ra- tionis identitate conceditur etiam omnibus; qui sub le- gati, & necessaria alterius administratione vivunt, atque ex impedimento naturali, vel accidentali bona propria administrare non possunt; illaque adversus intrusos, & occupatores tuteri, juxta theor. Bart. in l. Rempub. can. Cod. de jur. Rempub. lib. 10. num. 2. Robertus Maranta junior meus conceivis consil. 87. ubi distinguit inter administrationem voluntariam, & necessariam. A costa de privileg. cred. res. 3. ampl. 1. num. 23. & habetur particulariter actum in Anconitana sub tit. de credito pro Monasterio Montisium.

Ubi agendo de puncto, an hypotheca legalis competeret in bonis administratoris, vel debitoris Ecclesiæ, seu Mona- sterii, adhibetur hæc distinctio, an administratio sit volun- taria, vel necessaria; ubi enim est voluntaria, quia nempè concessa procuratori, vel in iustori deputato pro eum, qui ha- bet liberam suorum bonorum administrationem, & poterat eam facere per seipsum, sibi imputandum est, cur commit- tendo bona sua alteri, sibi non consuluerit de hypotheca, leg- is enim beneficio, seu provisione indignus est, qui cum sibi providere poterit, id neglexit. Secus autem in casu conver- so, quia tunc æquum, ac rationabile est, ut lex suppleat id, quod de est impedito per ipsam legem, vel per naturam, quoniam tunc ille sic impeditus, supponendus est aliis vir dill- gens, & providus, qui si possidet, ita sibi consuluerit, & hæc dicebam mihi videri genuinam veritatem, possimè in hæc facti specie, ob eam particularem circumstantiam, quod non agebatur de extraneo intruso, & occupatore bonorum pupilli, in quo intrare posse difficultas, & occupatorum dictum privilegium hypo- thecæ legalis intraret, necne; sed agebatur contra eos, qui erant tutores de jure, unde fuerant in culpa, non suscipiendo tutelam, vel non curando provideri de tutore pupillæ, quam sub eorum potestate, & educatione habebant, idcirco dum de facto pro tutoribus se gesserunt circa personam, cui prin- cipaliter tutor datur, secundario verò bonis, exinde sequen- dabatur intrare dictam tutelam administrationem, absque eo, quod relevaret dicta errorne credulitas circa bona, cum sit ignorantia juris, quæ non excusat in concursu majoris damni pupilli.

Retento autem præsupposito durationis dicti fideicom- missi ordinati per Nicolaum senioresem ad favorem masculo- rum tantum, (quod tamen non caret aliqua dubitatione alteri inspectioni reservata) ad impingendam hæredi- tatem liberam dicti Alexandri, & successivè portionem Angelicæ, deducebantur plures detractiones factende ex bonis fideicommissi, quarum aliquæ consistebant in nudo facto; illa verò, quæ consistebat in puncto juris, relutabat à dotibus solutis tribus, vel quatuor filiabus dicti Joannis Raynaldi, stante dispositione dicti Nicolai fideicommissi- tentis in eadem donatione de sent. 3. m. auri ad favorem singu- larum feminarum pro dote, quam dote præterebatur etiam detrahendam esse per ipsammet Angelicam ex persona propria.

Adversus hanc detractionem replicabant creditores, quod cum omnes de forma respectivè essent de bonis paternis, hypo- thecæ bene provisæ, locum non haberet dicta provisio, quæ licet sit hominis, attamen juxta opinionem, quam sequitur Rota, ex firmatis præsertim in Præsentia dotis cor. Conrad. dec. 125. p. 10. rec. quæ reputatur in materia magistratualis, intel- ligitur in subsidiam, & juxta dispositionem juris.

Replicabam scribendo ad causam tanquam Advocatus, id procedere, quando dispositio sit generica, & indefinita, de feminis dotandis, quasi quod tunc esset solium exprime- re juris dispositionem, secus autem, ubi cæta & determina- ta summa singulari relicta est, ut advertitur dec. 477. p. 2. div. cor. 17. & de subsid. q. 53. n. 145. cum seqq. Bol. de dote, c. 16. n. 128. & seq. cum quibus processit Rota in Perusina dotis 1. Ju- lio 1665. cor. Carpinco.

Verum reflectendo ad veritatem, istud motivum ita gen-

Quamvis autem ex hac facti circumstantia dicta quaestio in casu esset inanis, ac etiam generaliter mihi omnino verior

ANNOTAT. AD DISC. LXXX.

Materia istius discursus est generalis, & indifferens, circa concursum creditorum, atque in magna parte pendet ex circumstantiis facti, ob quas non bene elucidatas, causa ad-

ROMANA REVIVISCENTIAE CENSUUM PRO EISDEM DE CAFFARELLIS, ET ALIIS CREDITORIBUS POSTERIORIBUS, CUM CREDITORIBUS ANTERIORIBUS EIUSDEM PATRIMONII MONALDENSIS.

Casus disputatus in eadem Congregatione Baronum, & resolutus pro anterioribus, pendet in Rota.

An eo ipso, quod Congregatio Baronum apponit manus in patrimonio Baronis obarati, illudque sequatur, & suscipit sub eius administratione, cesset cursus fructuum censuum, aliorumque contractuum fructiferorum, vel an saltem ex tempore sequatur venditionis bonorum id sequatur.

Si pecunia ex pretio bonorum per Congregationem soluta, creditoribus censuario, ab eo advocetur per creditorem anteriorem, an exinde prior census reviviscat, & currant fructus, & ad quam rationem, & quid si pecunia advocata investita erat in loca montium.

S U M M A R I U M.

- 1 Casus controversus. 2 Resolutio cause. 3 Distinguntur plures inspectiones. 4 Per decoctionem debitoris rescinditur contractus census. Contrarium, num. 6. 5 Ubi est in facultate creditoris repetere sortem, cessat cursus fructus, & n. 8. 6 Impugnatur conclusio, de qua num. 4. & de ratione.

- 7 Quid intersit creditorum, census contractum rescindi per decoctionem. 8 Declaratur conclusio, de qua, num. 5. 9 Congregatio Baronum cogit creditores censuarios etiam irritos ad extinctionem censuum, & quomodo. 10 De pluribus rationibus, ex quibus post vendita bona debitoris per Congregationem debent cessare fructus censuum. 11 Defectio, seu liberato fundo census cessat cursus fructuum census. 12 An & quando evictis bonis, seu advocata pecunia datis, pro extinctione census, iste reviviscat. 13 An fructus census possint reduci ad minorem rationem.

D I S C. LXXXI.

Cum ad prescriptum Bullae, pretium castrorum, & bonorum hujus patrimonii Monaldensis depositatum esset penes eundem camporem, qui cedulam bancariam fecerat, ad effectum illud solvendi creditoribus prestare debentibus, solitam cautionem de restituendo primario emptori in casu evictionis, & molestiarum, secundario autem creditoribus anterioribus, & posterioribus, vel loco dictae cautionis, investiendi in loca montium non vacabilia sub his vinculis, ita etiam disponente particulari chirographo Urbani VIII. super hujusmodi venditione edito, in quo explicite continetur idem, quod implicite continet Bulla, ut scilicet creditoribus, etiam censuarii, teneantur, quamvis inviti, pretium ita vincularium recipere, ac alias eis intimatis, & recipere redditus, & depositum in Monte Pietatis faciendum, locodivisionis haberi debeat, ita ut non concurrant amplius fructus, atque propterea aliqui creditores censuarii, nolentes, vel non valentes hujusmodi cautionem prestare, aliam viam elegerint investiendi sibi liberatam pecuniam in loca montium cum dicto vinculo, quae deinde ab eis per aliquos creditores anteriores advocata fuerunt, ipsique avocationem passi, per plures annos negligentes, se reintegrare per avocationem ab aliis posterioribus, ut illi de potuissent, nuper pulsantibus de Caffarellis, & alios praesentis possessoris avocatione, tam summa ab eis avocatum, quam fructuum interim decursum ex praesentia avocatione reviviscant.

Hinc proinde orta est controversia, & assumpta disputatio in Congregatione Baronum, tam super dicta reviviscencia, & cursu fructuum in genere, quam super eorumdem fructuum quantitate, an scilicet deberentur ad antiquam rationem ipsorum censuum, vel potius ad rationem locorum montium avocatorum; Et in omnibus prodit resolutio actoribus favorabilis, super cursu scilicet fructuum, etiam ad antiquam rationem, quae resolutio mihi pro altera parte scribens, testando etiam ad solam veritatem, partem probabilis visa est, prout etiam visa est Signaturae Gratiae, quae proinde causam commisit in Rota, ubi pendet, forsitan absque ulteriori prosecutione, ob facti mutatas circumstantias pro dictis de Caffarellis, ut in praecedentibus.

In pluribus autem disputationibus in dicta Congregatione habitis, cum posteriorum creditorum interest, si discoopert remaneret, creditum fructuum in anterioribus, quo magis possibile esset, dimittuntur, hinc proinde tentantur alicui, nedum super dicta reviviscencia negatione, sed etiam super cessatione cursus fructuum ab initio sequentis, vel saltem a tempore sequata venditionis castrorum, & bonorum, unde propterea per eos requisitus ad scribendum super omnibus, tres constituere inspectiones, primam scilicet, an cessaverit cursus fructuum, ex tempore quo Congregatio sequitur appoluit, ac administrationem hujus patrimonii obarati suscipit ad effectum vendendi, & efformandi concursum creditorum; alteram, an saltem ex tempore sequata venditionis, quando pecunia ex pretio obventa penes camporem prompta erat solutioni; & tertiam quid de satisfactis, quibus deinde, ut supra, advocata est soluta pecunia, pro medio tempore, inter avocationem, & novam satisfactionem.

Quoad primam, scribens tamquam Advocatus, dicebam pro cessatione cursus fructuum respondendum esse, quoniam sequata debitoris decoctione, eiusque bonis positus sub sequestro, & administratione iudicis, census habentur pro rescissis, ut per Franch. de off. 55. Rovit. super pragm. 3. de cens. honorum, numer. 13. & 22. cum seq. Prat. observ. 23. num. 12. cum seq. apud quos ceteri; ac etiam, quia ex tunc creditores censuarii constituti viderentur in statu repetendi sortem principalem, cuius morte, & irreperibilitate cessante, cessare debet cursus fructuum, cum non possint simul stare, census

centum esse vivum, & fructiferum, ac sortem esse repetibilem, ut in specie creditoris comparentis in concursu, Milanae. decif. 2. nu. 16. & 17. lib. 2. Cen. de cens. q. 107. nu. 23. & seq. Salgad. in labyr. p. 1. c. 19. n. 5. & seq. & data dicta certa facultate repetendi, pro certo admittitur dec. 272. post Cen. alias decif. 278. p. 5. rec. ubi concordantes, ac etiam moderato tempore firmatur in Romana Vineae 2. Aprilis 1666. coram Carpinea, & in aliis.

Verum reflectendo ad veritatem, ab initio partibus iuxta stylam liberè insinuatam, ista praesentio partium probabilis videbatur, quoniam dicta propositio de rescissione contractuum censuariorum, resiliante à debitoris decoctione, ac appositione bonorum sub concursu, provenit ex particulari stylo Tribunalium Regni Neapolitani; & quamvis Rovit. probare conetur, huiusmodi stylum derivare à dispositione, vel intentione iuris communis, nihilominus Rota, & Curia huiusmodi opinionem non recepit, sed contrariam tenet, ut apud Cavale. dec. 528. n. 1. Bar. decif. 57. n. 5. Et merito, quia recta opinio ejusdem Curiae, de non dando interesse ex credito pecuniario, non probatis in casu speciali, & individuo solitis requisitis lucri cessantis, vel damni emergentis, nihilominus creditores censuarii praedicti remaneret sine eorum culpa, led ex culpa, & facto debitoris, in cursu fructuum eo medio tempore inter sequestrum bonorum, eorumque venditionem, & liberationem pretii, quod solet esse 7. e. notabile, ac longum, quod praedictum non procedit in dictis Tribunalibus Regni, ubi quamvis contractus censuales habeantur pro rescissis, atque furs rededucatur ad creditum pecuniarium, adhuc tamen currunt fructus tamquam interesse, solumque praedictum creditorum esse dicitur in eo, quod quando census est vivus, ex fructibus, quos ibi vocant tertias, debetur interesse, quod non resultat ex huiusmodi fructibus post rescissionem currentibus, tanquam interesse, dum etiam ibi retinetur opinio non dampni interesse alterius interesse, ut ponderat Rovit. loc. cit.

Et quoad alterum motivum facultatis repetendi sortem, adhuc cessare videbatur ejus applicatio, cum conclusio procedat, quando dicta facultas est omnino libera, ita ut in facultate debitoris, vel iudicis non sit, eam impedire, secus de converso, ut ita declarando praecedentes decisiones, habetur ad decif. 272. post Cen. alias 278. p. 5. rec. cum qua proceditur, & apud Salgad. ubi sup. ex n. 15. ad finem, quae libera facultas ex loco sequestro non resultat, quoniam licet, ex Bulla Baronum, §. 8. creditores censuarii cogi possint ad extinctionem per ipsam Congregationem, etiam principali debitor non declaratante, ut advertitur apud Bar. decif. 482. n. 4. at tamen non exinde resultat, repetibilitatem esse certam, atque in libera creditoris facultate, quoniam dari potest casus, quod Congregatio vendat bona, seu uni ex creditoribus assignet, soluta, vel bonificata parte pretii, cum accollatione censuum, & sic Bulla tamen necessitate didicta, iuxta formam à Bulla Plana praescriptam, possit nominare, & vice debitoris censum extinguere; non tamen cogit, & consequenter non tribuit auctori liberam actionem repetendi sortem, ut advertitur etiam in Romana Censuum pro eodem Patrimonio cum Spadensibus, hoc ead. tit. Ita etiam suadente dicta ratione notabilis praedicti alios creditoribus innocentibus, et non culposi resulantis, ob longum spatium, quod adesse solet inter sequestrum, & venditionem, ut in hac facili specie experientia comprobavit sex annorum, & ultra.

Quo vero ad alteram inspectionem, super cessante cursu fructuum, eo ipso quod sequuta fuit venditio, & consignata cedula bancaria integri sensu, promptè & ad honorem solvibilis, etiam cum aliquo sensu veritatis, dicebam pro cessatione dicti cursus probabilibus respondendum videri ex pluribus fundamentis.

Primo, quia sic expressè disponitur per dictum chirographum particulare, ut sequata venditione, & depositato pretio cum intimatione creditorum, illic cesset cursus fructuum, ac census censentur extincti. Secundo corollarie, & in idem, ex ratione, de qua infra super puncto reviviscenciae, & in d. Romana Censuum pro eisdem creditoribus cum Spadensibus, quod scilicet verisimilis intentio Principis, vel majoris magistratus huiusmodi venditionem, & solutionem pretii respectivè demandantis videtur, ut resibi faciat punctum, atque patrimonium decocti debitoris distribuat in eo flatu, in quo tunc reperitur, potissimè quia non poterant creditores allegare ignorantiam, vel aliam excusationem, dum infra sexennium, & ultra decursum à die sequestri ad illam venditionis, occasione repartitionis fructuum, omnes

comparuerant, ac firmatus erat eorum ordo, seu gradus. Tertiò, quia tam per Bullam, quam per Chirographum, castra, & bona omnino liberata erant à quibuscumque vinculis, nexibus, & hypothecis, ut libera transibant in emptorem, translatis omnibus iuribus praedictis in pretium, & consequenter desinente fundo fructifero, subsistere non potest census, ut per Cen. de cens. qu. 41. n. 25. vers. ista autem conclusio, in illis ultimae impressionis, Duad. eod. tracl. §. 1. qu. 52. in fine. Et bene in individuo Rota, decif. 260. par. 4. rec. repetit. decif. 448. post Cen. Et quamvis apud Gregor. decif. 60. & 444. firmetur, per liberationem fundi censiti non cessare censum, quasi quod liberatio, facta solum censetur in gratiam emptoris fundi, non autem debitoris census, & ut tollatur vis creditoris censuarii, nihilominus id rectè procedit iuxta casum dictarum decisionum, quando vincularium, & onerum translatio fit in alium fundum eaque fructiferum, & capacem, sive etiam in pretium investitum in census, seu in loca Montium, & sic in effectus fructiferos, qui habentur loco stabiliunt, & super quibus census etiam subsistere potest, cum tunc dicatur solum fundi commutatio, ut in specie residualis pretii bonorum venditorum pro Congregatione Baronum, erogati in loca Montium, ut censentur loco rei subrogata, habetur decif. 4. p. 11. recem.

Sive etiam in specialibus nostris terminis venditionis, quae fiat per Congregationem Baronum, id rectè verificari potest, quando agatur de venditione rei particulari, ita ut non versemur in casu formalis decoctionis, ac venditionis totius patrimonii, neque urgeat dicta ratio facienti punctum in costatu pro bono publico, & ut consulatur creditoribus; tunc enim cum Bulla disponat, quod omnia vincula transferantur in alia bona, ita dicitur juris ministerio facta dicta commutatio. Et quatenus etiam alia bona Baronum non essent fructifera, & capacia censuum, adhuc tamen, cessante dicta ratione decoctionis, & concursus universalis, non implicat in praedictum debitoris, censum durare super eisdem fundis, quamvis liberatis, in praedictum debitoris, non autem emptoris, in cuius gratiam tantum dicta liberatio facta censetur, quia rectè dari potest census super re aliena de solo domini consensu absque illius obligatione, vel damno, tamquam illius sub eodem, & demonstratio rei, cuius peremptionis periculo creditor sub acere debeat, alius tamen debitoris bonis obligatis pro cautela creditoris, ac solutione fructuum. Et sic istud tertium fundamentum, solum & de per se non sufficeret, nisi concurrant insimul praecedentia, praesertim secundum concursus universalis, cum cessatio fructuum non percutiat favorem, & gratiam debitoris, quo casu rectè caderet difficultas, sed percutiat favorem, & gratiam creditorum, ac rationem publici commercii conservandi, ob quam rationem Princeps, seu major magistratus huiusmodi administrationes suscipit.

Et quare demum, ex supra insinuatam ratione, pura, certae, & liberae repetibilitatis sortis, quoniam factura venditione, & depositato pretio in banco, cessat illa incertitudo, quae supra considerata fuit, & consequenter non videtur subsistere ratio, ob quam durare possent census, omnino incomparabilis cum libera repetibilitate sortis.

Hinc dicebam nullam subsistere necessitatem assumendi tertiam inspectionem super reviviscencia censuum extinctorum per restitutionem pecuniae, quamvis postea advocata, quoniam si ex praemissis cessat cursus fructuum, respectu eorum, cum quibus dictus actus positivus extinctionis sequitur non est, fortius respectu istorum, ex argumento ducto ab auct. multo magis, &c. Verum ubi de hoc puncto agendum esset, cum scriberes in contrarium plures desuper cumulare auctoritates, & decisiones, atque in aliis consimilibus controversiis praecedenter habitis videretur cum aliquo æquivoco processum esse, confundendum unum casum cum altero, idcirco advertēbam procedendum esse cum distinctione casuum, de qua distinctione etiam habetur in sua materia, sub tit. de censibus supra Civitatis Castellae, & in aliis.

Primus enim casus est, ubi debitor in extinctionem census dat in solutum, domum, fundum, vel aliam speciem, & tunc verius est, ista evicta, censum reviviscere, iuxta decif. 495. & 530. post Cen. de Cen. non quidem ex sola ratione reservationis priorum iurium, & actionum, quam ponderat Cen. qu. 108. num. 16. cum seq. qu. 19. sed ex duabus aliis melioribus, una scilicet, quod tunc dicatur potius permutatio de specie ad speciem, quam verè datio in solutum speciei pro genere, & consequenter intrat conclusio, quod evicta re permutata datur regressus ad proptiam iuxta receptam theot. Gloss. & Bar. in l. ex sextante, §. Latini.

nu largus, ff. de except. rei iudicate. Et altera, quia de-
bentur fructus, saltem tamquam damna, & interesse, iuxta
aequalitatem text. in l. curabit, Cod. de action. empti, five
ex natura evictionis, sub qua veniunt etiam fructus ipsius
rei evictae, dum constat de animo creditoris, loco census
habendi aliam rem fructiferam, ut ponderatur, d. decis. 530.
post Cencium, alias 278. p. 5. rec. approbata, decis. 297.
num. 23. p. 10. & decis. 6. num. 9. p. 11. rec.

Alter casus est, ubi ad nullam novationem inter partes
est eventum, sed solum iudex administrans patrimonium
debitoris, assignat creditori aliquos effectus exigendos, ex
quibus, sequuta reimbursemente fortis, resultat extinctio;
& tunc quia huiusmodi assignationes recipi dicuntur pro
solvendo, non autem pro soluto, & sub implicita condi-
tione, quatenus exactio sequatur, idcirco dici non potest
sequuta extinctio per actum verè retrofiliem, & in his
terminis procedunt dec. 71. Caval. & 106. post Cenc.

Tertius verò est casus noster, ubi in satisfactionem for-
tis soluta est pecunia recipiens functionem in genere suo, &
tunc dicitur sequuta verè & formalis extinctio per actum
retrofiliem, & consequenter non agitur de simplici sus-
pensione census formaliter non mortui, neque de eius exci-
tatione potius a somno, quam à morte, ut est in casibus
praecedentibus, sed agitur de extinctione formali, & sic de
morte, unde intrat regula, quod à privatione ad habitum
non datur regressus, ut bene firmatur decis. 411. post Cenc.
& fuit etiam sensus Rotae in allegatis dec. 297. par. 10. & 6.
part. 11. recent. ubi de censu extincto ex pretio rei emptae
per eundem creditorem, non reviviscente per ipsius rei
evictionem.

Difficultatem faciebat decisio in Romana Censu 24. No-
vembri 1628. coram Ghislerio, in qua firmatur dicta re-
viviscentia, & in ista se fundavit Congregatio, tamquam in
posteriori praefata alteri decis. 411. post Cenc. non curato
utra earum melioribus rationibus, & fundamentis fulcita
esset; quod tamen mihi, reflectenti etiam ad veritatem,
parum probabile visum est, tum quia dicta altera decisio
melius fundata videtur, ac majores habet rationes, illam
praesertim inevitabilem de qua supra, liberam, & certe
reperibilibi fortis, omnino incompatibilis cum duratio-
ne census; tum clarioris defectu applicationis dictae deci-
sionis ad casum, cum ibi totum penderet à privata conven-
tione partium, quae census extinctionem, per actum non
omnino retrofiliem, sed cum quibusdam assignamentis
factam, poterunt ita facere conditionalem, & resolu-
bilem ex mutuo consensu, quae consideratio omnino cessat in
istò casu, ubi scilicet agitur de concursu generali in univer-
so patrimonio debitoris de octo, postea sub administratione
magistratus, ut creditoribus pro publico bono consulatur,
tunc enim cessat ratio conventionis partium, atque urget
altera iam dicta, quod expedita fieri punctum in eo ha-
ritu, ut omnibus consulatur, nam alias de facili fraus fieri
posset contra verisimilem Principis intensionem, omnem-
que publici commercii rationem, quoniam creditor ante-
rior habens censum sub aliis, & gravibus fructibus (ut fre-
quentius contingit cum huiusmodi debitoribus, qui ad sta-
tum decognitionis reduntur, ex ea ratione, quod creditor
avarus, & debitor inops de facili se concordare solent) ita
posset post sequatur satisfactionem, cui posteriores
acquiescunt, affectare avocationem pecuniae sibi solutae,
atque ita obdormitantes postulationem, cui posteriores
numquam, ac proderentur patrimonium, contra finem,
ob quem illa remedia prodierunt, adeoque sibi impuret,
dum habens promptam, & certam reperibilitatem ab aliis
posterioribus, illud se non reintegravit, five avocationem
non impedit, pulsando eodem tempore postiores, cum
quibus ad evitandum circuitum avocatio consumari
solent.

Et nihilominus, ubi etiam praemissis omnibus cessanti-
bus, census fructuum ad favorem huiusmodi creditorum
admittendus esset, adhuc tamen mihi videbatur in dicta re-
solutione adeffe gravamen circa quantitatem fructuum ad
majorem excessivam rationem, sub qua ipsi principales debi-
tores partim prudentes, & providi census imposuerunt, tum
quia cum huiusmodi patrimonium ita positum esset sub
Principis, seu majores magistratus administratione, istam
dare oportet prudentem, & providam, & prout prudentes, ac
diligentes patris familiaris bona sua administraret, quo casu ubi
creditor est tutus, & non urget periculum, vel incertitudo
insufficiencia debitoris, fructus censuum de hoc tempore,
non nisi ad moderatam rationem quatuor pro centenario
constitui solent, unde propterea rectè diebam intrare

posse, & debere arbitrium adeò supremi magistratus super
moderatione, seu reductione fructuum, iuxta ea, quae de-
sumendo ex text. in cap. suozeseum, de decimis, cum ibi nota-
tis, in terminis reductionis centuum, & jurium cum Repu-
blica, & Communicatibus, habentur plene deducta apud Ca-
puc. Latr. decis. 188. & per Olcam, de cess. jur. tit. 7. q. 3. n. 2.
Latrea alleg. 23. cum similibus, cum alias esset imprudens ac
mala administratio, in tali magistratu non admittenda.

Tum etiam quia non debet solvi operari fictio quam veri-
tas, neque actio evictionis, vel ad damna, & interesse, tri-
buere debet pluraquam importare eam sequantur non esse,
sed solum rescindendum est id quod interest, ad text. in l.
damni infecti 18. §. penult. ff. de damno infecto, ibi, cum pra-
tor id agit, ne damnum faciat, non ut in lucro versetur,
& idem cum pecunia investita esset in loca montium, atque
avocatio importasset solum damnum amissionis fructuum
ipsorum locorum montium ad rationem quatuor pro cen-
tenario, non videbatur, cur creditores ex eorum parte ne-
gligentes, & culposi, cum certa, & libera facultate quan-
documque rependi fortem, & sine fundo, in prejudi-
cium, non debitorum, sed tertii, fructus ad antiquam rigo-
rosam rationem exigere deberent.

ANNOT. AD DISC. LXXXI.

De contentis in hoc discursu super reviviscentia census,
vel alterius contractus, vel avocationem pecuniae solu-
tae, seu ob aliud non implementum, agitur in sua sede
sub tit. de Cens. disc. 15 & 16.

ROMANA DOTIUM

P R O

DUCISSA DE COMITIBUS EJUSQUE FILIABUS,
CUM CREDITORIBUS DUCIS VIRI, ET
PATRIS RESPECTIVE.

Casus in parte decisus per Congregationem Baronum
pro Ducissa, & in parte pro filiabus,
pendet in Roma.

Bulla Baronum, an operetur, ut tunc, & tem-
pore scilicet, quo debita contrahuntur, itaut
ex dicto tempore jus creditoribus quaratur ad
bona quamvis fideicommissaria; vel potius
operetur, ut tunc, quando scilicet Congre-
gatio removet obstaculum fideicommissorum,
vel aliorum vinculorum, itaut nunc credi-
toribus jus queri dicatur.

Et de concursu creditorum baronis agentium in
vim Bullae, cum dotibus constitutis, vel
restituendis ex bonis fideicommissariis in vim
auth. res qua, Cod. commun. de legatis.

S U M M A R I U M.

- 1 Falli series.
- 2 Bulla Baronum an operetur, ut tunc, vel ut nunc.
- 3 Sub hypotheca generali contracta per gravatum, ve-
nimus etiam bona fideicommissaria, si in eis intrat
auth. res qua.
- 4 Quod Bulla operetur ut nunc quando manus apponit, de
quo tempore creditoribus jus queritur.
- 5 Quomodo consultum est creditoribus sine assensu super
feudis.
- 6 An pro dotibus constituendis ad praescriptum auth. res
qua competat praelatio adversus creditores Baronis.

D I S C. LXXXII.

Ordinato per Duces Federicum de Comitibus in ejus
castris, & bonis de anno 1588. fideicommissio, Dux
Camillus filius, & heres gravatus de anno 1604. & sequen-
tibus debita contraxit, deinde verò uxorem duxit, ex qua
duas filias procreavit, quas mortens abque filiis masculis
reliquit pupillas innuptas, unde cum instantibus credi-
toribus, per Congregationem Baronum, castra, & bona di-
cti Ducis, pro majori parte eo vivente, ac etiam sequuto
obitu, distracta essent, eorumque pretium iuxta Congre-
gationis stylum esset solutum dictis creditoribus, cum cau-
tione de restituendo prioribus, & posterioribus, & contribu-
endo cum aequalibus, praedicta Ducissa pro suarum dotium
restitutione, ac lucri consequutione, egit in dicta Congre-
gatione contra creditores pro pecunia soluta avocatione,
cum-

eamdemque actionem intenterunt filiae pro dote consti-
tuenda, anterioritatem, seu prioritatem praetendentes,
& me pro eis scribente, Ducissa obtinuit in parte, filiarum
verò praetentio remansit indecisiva, & causa commissa
fuit in Rota, ubi pendet.

In hoc igitur puncto, distinguenda inspectioem dotis
restituendae Ducissae uxori, à dote constituenda filiabus,
cum inter unum casum, & alterum non leve vigeat ratio
disparitatis; quatenus enim pertinet ad primam inspectio-
nem dotis restituendae, pendere considerabam decisionem
à puncto, an Bulla Baronum, quae favore creditorum tol-
lit fideicommissa, operetur ut tunc, & ab initio contracti
debiri, itaut ex eo tempore hypotheca in bonis imprimat-
ur, & jus quaratur creditoribus; vel operetur ut nunc,
& ex tempore scilicet quo Congregatio manus apponit, &
fideicommissorum impedimentum tollit; si enim operetur
ut tunc, posteriori fortè videri dicebam causam creditorum
habentium hypothecam anteriorem usque ab anno 1604.
quia ut habetur, in Romana Contributionis de Censis, hoc dec.
tit. sublaro fideicommissi obduculo, bona censentur libera
debitoris, quo posito dos posterior, iuxta opinionem in foro
passim receptam, non praefertur anterioribus; expressam
hypothecam habentibus, ut habetur deductum in sua ma-
teria, sub tit. de dote.

Econverso autem si operetur ut nunc, indubitata est an-
terioritas dotis sumens initium à die contracti matrimonii,
cum sub generali obligatione, quam vir fecit de dote confer-
vanda; & restituenda, veniant, non solum eius bona pro-
pria, & libera, sed etiam fideicommissaria, stante disposi-
tione text. in auth. res qua, Cod. commun. delegat. iuxta
opinionem, quam uti veritatem firmavit, & tenet Rota in
decis. 312. n. 17. p. 6. recent. 187. n. 7. post Zach. de oblig. Cam.
Romana dotis 13. Februarii 1640. Panzirolo, quo est 199.
part. 8. recent. dec. 40. part. 11. recent. Romana dotis de Lan-
cellotti 14. Junii 1655. Zarata, & in aliis, ac probat Mer-
lin. de pignor. lib. 3. q. 45. n. 15. & seq. q. 46. & sic casus
remanet pro dote restituenda indubitatus, quia sumit hypo-
thecam ex ipso tempore, quo inducitur.

Bullam verò favore creditorum operari ut nunc, proba-
bilius omnino dicebam etiam cum sensu veritatis, quia illa
non tribuit Baronibus licentiam, seu facultatem obligandi
bona per eos possessa, quae sint fideicommissis, vel aliis vin-
culis obnoxia; stinim ita esset, superflua remaneret supre-
ma autoritas Congregationis Baronum, quae privatim in
hoc manus apponere potest, cum quicumque Iudex ordi-
narius ad dicta bona, tamquam legitimè, & cum Principis
licentia obligata, mandata dare posset. Sed Bullae disposi-
tione consistit in eo, quod postquam creditor servatis (servatis
contra debitorem, vel ejus haereditate obtinuit manda-
tum, illud praesentat dictae Congregationi, cuius officium
& supremam auctoritatem implorat, ut derogando fidei-
commissis, seu alia vincula tollendo, manu regia execu-
tionem ad bona per Baronem possessa concedat, & sic ope-
ratur ut nunc, quando removet obstaculum, quod usque ad
praesentem horam, quae ex remotio sequitur, semper
adhibere dicitur, ad instar ejus, qui habens ab infantia liga-
tos pedes, & manus, five alias membra impedita, si post
aliquod tempus recurrat ad habentem facultatem solvendi,
sequuta vinculorum solutione, liber membrorum usus &
exercitium nunc haberi dicitur, quamvis illa ab initio ha-
beret aptitudinem, ut etiam deductum habetur in Roma-
na restitutionis pecuniarum, hoc dec. tit.

Hinc habemus in bonis feudibus & emphyteuticis ab-
que domini licentia alienari, vel obligari prohibitis, quod
licet Dominus huiusmodi licentiam denegare non solet, ac
ita contrahentes cum possessoribus, intuitu dictae futurae li-
centiae contraxissent videntur, at tamen jus, five hypotheca
in bonis non acquiritur, nisi à die licentiae obtentae, quia
tunc removetur obstaculum, itaut si creditor in tempore
posterior, in licentia fieri anterior, iste anterioritatis privi-
legium habeat, ut pluries habetur in tit. de emphyteuti-
ac etiam in ista de feudis, igitur spectandum esse tempus,
quo removetur obstaculum.

Nec relevat, quod creditores scientes Bullae dispositio-
nem, & Congregationis facultates, isto intuitu contraxe-
runt, quoniam aderat quidem spes, five apertitudo obtinen-
di cum illo extraordinario remedio iustitiae actionem, sed non
indè sequitur, aliquid jus reale, vel hypothecam ex tunc
in bonis prohibitis acquiri, nam etiam in feudis militat
spes assensus ut supra, & tamen non sufficit.

Dabam in proposito satis proximum exemplum credito-
rum contrahentium cum Baronibus Regni Neapolitani

abique Regio assensu; istis enim nulla hypotheca, nullum-
que jus acquiritur super feudis, etiam vivente debitore;
sed quia successura, quamvis ex lege investitura vocatus,
habere debet hereditariam qualitatem feudatarii desuncti,
propterea conceditur creditoribus jus imploRANDI officium
iudicis, & in actione personali cogendi possessorem ad ven-
dendum feudum, ad effectum ut ex pretio inde retrahendo
satisfieri possint, ex deductis per Franch. decis. 704. & non
semel in praecedentibus dictum fuit. Unde creditores ab-
que assensu mutantes baroni idoneum & pingue feudum
possidenti, rectè credidissent dicuntur intuitu & contem-
platione istius remedii; non inde tamen sequitur, quod ab
initio aliquam hypothecam, vel jus habeant in concursu
creditorum habentium assensum à Principe, vel à lege, five
particularem, five generalem, qualem in puncto habent
ibi dotes mulierum Civitatis ex gratia generali, de qua
agunt Rovit. in pragmat. 8. de feudis, Aponete de pres-
tate Proreg. tit. de assensibus regis super dote, Merlin. lib. 2.
contra 58. de Marin. lib. 2. res. fol. 28. & ceteri, & habetur
specialiter actum hoc eod. tit.

Et hic ad amissum videbatur casus, quia creditores, nul-
lum jus directum ad bona fideicommissaria, vel aliis vin-
culata habentes, cogunt mediante auctoritate Congrega-
tionis possessorem ad vendenda bona, ut ex pretio satisfac-
tionem consequantur; unde Bulla in effectu inveniisse
videtur in successore jure sanguinis in vim investiturae,
vel fideicommissi, quamdam hereditariam qualitatem ul-
timi morientis, eo modo quo praxis, vel sapientium inter-
pretatio induxit in dictis feudis, quorum investiturae for-
mula potius videtur importare successionem pacti & provi-
dentiae, itaut successores veniant jure sanguinis, sed quia
habere debent dictam hereditariam qualitatem, idcirco ob
istam, etiam per feudi venditionem coguntur ad solutio-
nem debiti feudatarii praedecessoris; ideoque respectu bonis
dotis restituendae, cuius hypotheca in huiusmodi bonis ex
dispositione legis impressa est, antequam fideicommissorum
derogatio, & vinculorum solutio sequeretur, casus videtur
indubitatus, & talis in ista causa fuit sensus Congrega-
tionis pro ea rata, in qua certitudinaliter constabat, Ducis-
sam esse creditricem, cum respectu restitui, tota difficultas
consisteret in factis, an scilicet esset solum dos confessata.
Et quod de dote restituenda dicitur, in omnibus ex eisdem
rationibus procedit in dote, quae antequam Congregatio ad
creditorum instantiam manus apponat, esset constituta,
quia intrat eadem ratio praecedentis hypothecae jam legitime
in bonis impressae, ut est latius dictum in dicta Romanare-
stitutionis pecuniarum, hoc tit.

Quo verò ad dotes constituendas, Rotam supra allegata
Romana dotis 3. Februarii 1640. eorum Panzirolo impressa,
decis. 199. part. 8. recent. sentire visa est, huiusmodi dotibus
constituendis, quamvis petantur postquam Congregatio
manus apposuit, & sublatis fideicommissis bona aliena-
vit, atque de eorum pretio creditoribus satisfacere, adhuc
competere praelationem, & jus avocandi pecuniam solu-
tam, quasi quod descendentes earum jus metiantur, usque
de tempore mortis fideicommittentis, cuius reputetur
creditoris, in ejus proinde bonis, ex beneficio separatio-
nis bonorum, praeferenda creditoribus haereditatis quantum-
vis anterioribus, & privilegiatis, ut in eadem decisio-
ne, in qua constituitur videtur fundamentum in rationibus, de
quibus in decis. 162. Afflicti, licet non allegaret, sed hec
loquitur in terminis specialibus fortis, pro eius dote con-
stituenda praeferenda creditoribus fratris haereditatis in bonis
parentis.

Ista tamen decisio nunquam in Curia habuit planam,
cum per eam ita simpliciter sumptam, esset data perpetuum
retum revolutionem, quia plures post plura saecula, & pro-
pè iudicii diem venientes, possent ita pulsare creditores
jam satisfactos, quorum dominium semper & perpetuè esse
fuit in incerto, quod videtur magnum absurdum, & con-
tra Bullae sensum, idcirco ad huius puncti veritatem eruen-
dam, per sequentium casuum distinctionem procedendum
esse dicebam.

Aur mulieres dotis constitutionem petentes sunt in pro-
ximiori, vel aequali gradu cum Barone fideicommissario,
pro cuius debitis, fideicommissis derogatur, & bona ven-
duntur, ex sola ratione sexus exclusivae, itaut si fuissent masculi,
dictum debitorem à successione in toto, vel in parte ex-
cludissent, & tunc in ea virili, seu portione, quae mulier-
ibus debita fuisset, nisi lex obstitisset, itaut debitor, qui
totum fideicommissum possidet, illud minus habuisset, &
haberet, omnino probabilis videtur potiores esse debere
par-

204 & 286. & prius in eadem coram Verosipio decisi. 316. p. 9. rec. Atque illo casu intrat ratiō glof. & Bald. in l. 3. ff. de offi. Praef. quod Rex Angliae Rex Franciae, adinstar Episcopi, cui alter Episcopus aequi rationis iunus est, ut de his subiectivē & per viam in incorporatōnis iunus est, ut de his magis distinctē haberi in Pampilonē. decimarum sub tit. de praeminentiis, ubi de puncto, an Regnum Navarae veniat sub nomine Regnorum Castellae & Legionis propter unionem factam illi Coronae.

Haec autem convenire non possunt terminis nostris (ut minus tunc sentire visa est Rota utendo termino unionis) quia non agitur de Provincia, vel distione de novo acquisita vel unita, sed de antiquo membro Status Ecclesiastici; alias à suo corpore per infundationem dismembrato, ad priorem naturam, & sui corporis unitatem per remotionem oblati- culi reverso, seu restituto.

12 Motivam scribens pro hac parte, tanquam Advocatus, oblatre in dicto statu praefata Bulla publicationem in novis legibus necessariam, ut legum vigorem habeant, authentica, ut nova facta Constitutione, & Canonice in cap. 2. de Constitutionibus, Theaur. decisi. 249. num. 6. Franchi. dec. 360. Menoch. de arbitrat. casu 185. Rovit. prag. 10. de extrac- tion. n. 5. & ceteri, & Rota complexa est motuum; sed hoc etiam videbatur meo iudicio periculosum, quoniam quiddam sit, an leges temporales Papae subiacent huiusmodi sollemnitatibus, à quibus exempta sunt leges spirituales, quae ab ipso tanquam Papa, & Christi Vicario per universam Ecclesiam proferrunt, de quo plene habetur in Nullius in Baran. & aliis sub tit. de censibus super puncto Bullae S. Pii V. super forma creandi censuum; Et quiddam sit de legibus ad eodem prolatis tanquam à Principe saeculari, super quo hoc requiritur locus veritatis, illud tamen est certum, quod hoc requisitum desideratur ab ipso promulgatae legis, ad effectum, ut illius vigorem, ac perfectionem obtineat; Postquam verò publicata sunt, plurimumque annorum spatio observata per universam Statum, ita ut ad perfectum esse legis redacta sit, tunc necessaria non videtur nova publicatio in singulis locis, quae univē, & per viam revisionis ad sitam causam de eodem statu, seu Principatu tanquam ex sollemnitate iurisdictionis facta, atque de eodem corpore effecta, non per viam additionis, sed revisionis ut supra.

Declaratio autem voluntatis Principis mutandi iurisdictionem uti Provinciae, vel loci, & substituendi iuribus alterius Principatus, ad quem effectum Rota in dicta decisione considerat publicationis necessitatem, ex theor. Bart. in tra. de iur. iurisdictionis, tit. de insula, §. nullus enim, n. 10. cum aliis in eadem decisione deductis; procedit in provinciis, vel locis additis per viam additionis, & novae unionis cum titulo diverso, apto stare de per se, quia Principe diversam voluntatem non declarat; illa provincia, seu locus perferre dicitur in suo primario iure, eisque primario natura, ex deductis in d. Pampilonen. sub tit. de praeminentiis, & in hoc versari videtur aliquod aequivocum. Solidius motum credebam alterum, quod sequitur devolutione, Episcopus Campaniae primus pro Sede Apostolica cum amplissima potestate Gubernator, sub die 28. Aprilis 1631. particulari edicto cavet, servari debere decreta Ducaalia, & eisdem Status statuta; & leges particulares, quod etiam Pontifex Urbanus VIII. probavit, de quo habetur in hac eadem causa sub tit. de fideicommissis, & d. decisi. 50. post Patrell. atque in alia Urbinate. sub tit. de donationibus, quasi quod ita Pontifex dictum statum, quodammodo ab alio separatum esse voluerit, atque sub propriis legibus vivere.

Sed pariter hoc minus tutum videbatur, quia hoc operari potest, ut leges per Duces editae, coram domino resolu- to non evanescant, prout dubitari poterat ex regula text. in l. lex Pedigali &c. & sic operatur, quod illa decreta, & statuta adhuc vigeant, & servanda sint, ita ut in concursu cum iure communi, seu cum constitutionibus, statutis, & decretis generalibus, iuxta particularium statu- torum naturam, praevalcant; sed non inde inferri potest ad casus ab eisdem decretis, & statutis particularibus omiso- sos, quia in istis intrat regula generalis, quod deficientibus legibus, & statutis particularibus, intrant statuta, seu leges generales, quarum efficacia non cessat in casibus, in quibus leges particulares non disponunt, nec adversantur, ex deductis per Buratt. & Aden. decisi. 332. & seq. Aden. ad eundem decisi. 834. Pelturina praedia 15. Maij 1656. Al- bergato, & passim.

Veritas tamen est de facto, quod usque ad haec tempora, illi populi vixerunt cum hac opinione, continuari scilicet eorum legibus antiquis privative, ideoque bullas, & bannimenta disponentia de univerlo statu, non habent ibi locum, quod non semel in praxi vidi, & audivi occasione aliarum controvertarum Urbanensium, praefertim circa Aegidianam, in contractibus minorum, & mulierum, ut suo loco habetur; unde licet quoad istam Bullam in specie, Congregatio Baronum rationabiliter diversa habeat, & praefertim opinione, haec tamen opinio populorum pro casibus praeteritis, multum per iudices attendenda videtur pro regulandis actibus gestis de tempore, quo talis opinio habebatur, praefertim stante praxi Ducatus, seu status Fer- rariae, & legationis Bononiae, nam licet sint de statu Ec- clesiastico, tamen vivere videntur, tanquam provincie omnino separatae, & stantes de se se, iuxta ea, quae ha- bentur supra in Civitate Castellae pro Urbaldis, & in dicta Romana Bulla aliarum sub tit. de regalibus ad materiam po- litivam.

ANNOTAT. AD DISC. LXXXIII.

Super contentis in hoc discursu, an scilicet leges Princi- patus, locum habeant in Civitatibus, & Provinciis supe- radiitis, sive superadditis super viam novae conquestio- nis, sive sit per viam recuperationis, vel devolutionis, agitur sub tit. de iudic. disc. 35. ac etiam conferunt quae habentur deo. 29. de Praeminentiis. Isteque decisio, ut in discursu insinuat, non sunt receptae in Congrega- tione Baronum, in qua passim servatur contrarium, & merito.

ROMANA FIDEICOMMISSI PRO CREDITORIBUS FRANCISCI DE URSINIS, CUM ISABELLA URSINA.

Casus decisi per Rotam pro Isabella.

An Bulla Baronum intret pro debitis contractis post venditam, seu alias cessatam Baroniam, & possessionem castrorum, & bonorum iurisdictionalium.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
2 An Bulla Baronum procedat pro debitibus contractis post cessatam Baroniam.
3 Praerogativa, & qualitates officio, vel dignitate ven- sutantes, remanent etiam dimisso officio.
4 In quo consistere dicatur Baronum potentia, ob quam emanavit Bulla.
5 Qui dicantur potentes ad effectum iurisdictionis.
6 Deciso, quod Bulla non procedit pro debitibus contractis post cessatam iurisdictionem.
7 Declaratur, quando cessata etiam Baroniam intret Bulla.

D I S C. LXXXIV.

Praetendens Isabella Ursina, per obitum Francisci fratris avocare ab istis creditoribus loca montium, vel bona, tanquam provenientia ex pretio Castrum Montis Rotundi, eisque loco subrogata in vim aucti fideicommissi ad eius favorem purificati, obtinuit in Rota coram Verosipio per duas decisiones sub diebus 31. Junii 1652. & 24. Martij 1653. dicti fideicommissi purificationem ad sui favorem canonizari, quarum decisionum prima est 283. part. 11. re- cent. & de qua causa habetur sub tit. de fideicommissis. Un- de creditores, ut in dictis locis montium, & bonis à Franciscio debitore possessis adversus fideicommissum ven- rentur, convolantur ad exceptionem resulantem ex Bulla Baronum, quam expiendi ratione circuitus posse deduci coram quoque iudice, eadem Rota firmaverat in Ur- bevetana bonorum 13. Maij 1652. coram Dnozetto, & est notatum supra in Urbinate. Praedia, & in aliis, stante quod idem Franciscus fuerit dominus, & possessor dicti castrum Montis Rotundi; & quamvis ex parte Isabellae repli- caretur, debita de quibus agebatur, contracta esse postquam Franciscus castrum venderat, proindeque desierat esse Ba- ro, adhuc tamen urgebant creditores, batonale qualita- tem semel impressam non cessasse, unde super hoc puncto particularis disputatio in Rota assumpta fuit, an scilicet Bulla

Bulla Baronum locum habeat pro debitibus contractis post dimissam Baroniam.

Ego & ceteri scribentes pro creditoribus, affirmativam tuebamur ex eo quod Bulla loquitur de omnibus, & quibus- cumque complectitur omnes sub hoc vocabulo venientes, qualis dici poterat Franciscus, etiam postquam dictum castrum venderat, quia in officio, vel dignitate constitutus, il- lis finitis, adhuc nomen, privilegia, & praerogativas reti- nit, cum imprimatur, ac inherere ostibus, à quibus avelli non possunt, iuxta text. in l. 1. & c. de praefect. praet- orio, & c. lib. 12. l. 1. Cod. de primiceriis, eodem lib. 12. per que & alia iura sic firmant Andreas de Barulo in eadem l. 2. Cod. de praefect. praetorio, nu. 1. ubi Joan. de Paleta numer. 2. Re- buli. num. 1. & uterque in l. 1. Cod. de praefectis Sacr. Cubic. eodem lib. 12. Constantius in l. 1. num. 40. G. de Consulibus, eodem lib.

Et in specie, quod Comes, Dux, Marchio, vel Baro, privatus Ducatu, vel Comitatu, seu batonia, adhuc remaneat talis, ac retineat nomen & praerogativas pro toto tempore ejus vitae, firmant Isernia in cap. 1. num. 2. de feudo Marchiae, ibique clariss. Afflicti. num. 13. Callaneus in Ca- talogo gloria mundi, par. 5. consideratione 49. Multilli. de ma- gistrat. lib. 4. cap. 13. num. 69. & 72. Aponte de potest. Proreg. tit. de elect. officialium, §. 8. num. 19. late Rovitus qui docet & ex proelio rationibus, & auctoritatibus id probat su- per pragm. 1. de titularum abusu, num. 24. & seq. quod pas- sim habemus in praxi in Episcopis, qui dimisso Episcopatu, nomen, titulum, praerogativas, & usum Pontifica- lium retinent.

Quamvis enim cessaverit actualis iurisdictione in vassallos, non per hoc tamen cessat dicere illam Magnatiam, & Baronalem qualiteratem, quae in populo, & mercatoribus semel impressa reverentiam causat, ac potentia rationem in eisdem Baronibus perferre facit. Potentia siquidem ac reverentia ratio non consistit in actuali iurisdictione in vassallos, quia stant Pontificis ejusque officialium summa vigilantia, non datur in Statu Ecclesiastico illa conussio, & potentia, quam Barones in aliis regionibus exercent, ut est deductum supra in Sabinen. status Montis Libretti; ideoque ad hunc effectum sufficere debet illa potentia, quae ex Magnatiam, & Baronalis qualitate reverentiam in popu- lo, & plebe causat, ut eis penitentibus non audeant denega- re merces, & bona pecunia credita, nec de facili procedat ad executionem & licitationem eorum bonorum, quae sunt rationes, quibus principaliter innixa est Bulla, plene considerate in (capis allegata decisi. 36. part. 5. recent. ema- nata in individuo super illo castrum Montis Rotundi; ac la- te & eruditè super reverentia & obsequio, quae per priva- tos baronibus & magnatibus praefertur, seu praestari de- bent, Gratian. disc. 284.

Ad quod comprobandum ponderabam dispositionem S. Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. super forma probandi iurisdictionis potentium, sub quorum nomine regulariter veniunt barones, & alii habentes iurisdictionem in loco, ut saepius habetur sub tit. de iurisdictione, sed non per hoc so- la actualis iurisdictione dicitur causa potentiae, nam etiam qui alias iurisdictionem habuerunt in loco, sive sint in magnati- bus qualitate constituti, vel de familia potentis, veniunt sub hoc nomine, quamvis actualium iurisdictionem non ha- beant, cum eadem ratio in eis militet, ut plene habetur decisi. 197. a num. 33. p. 5. rec. & in aliis; ponderando etiam hujus Bullae favorem, quem eadem Rota jam firmaverat d. decisi. 36. part. 5. unde propterea inferrebam benignam ac latam interpretationem capiendam esse.

His non obstantibus contrarium fuit per Rotam determi- natum, sub die 8. Junii 1654. coram Verosipio, ex eo funda- mento, quod licet distractis castris, vel bonis iurisdictionalibus, baronia nomen, & aliqua praerogativa tanquam prius dignitatis reliqua retineantur, cessavit tamen il- lius jus, ac effectus, allegando Bald. in tit. quis dicitur Dux, nu. 2. & in tit. de his qui seudum dare possunt, verbo Marchio, in principio, conf. 9. n. 22. lib. 1. Menoch. conf. 701. num. 20. & alios per Maffiit. de magistratibus lib. 4. cap. 4. nu. 2. & 3. ac etiam quia tam Bulla, quam clarus chirographum ab eodem Clemente ad dictae bullae declarationem editum, respicere videntur ad personas habentes actualem iuridi- cationem, ponderando praefertim illa verba chirographi; Essendo venturisciam per diversi creditor di Baroni, & altri che hanno iurisdictione, cum illud verbum alius im- portet similitudinem; & quoad conclusionem super retenti- one nominis, & praerogativarum, dicebatur id proce-

dere quoad quaedam honorificentias, secus autem quoad substantiam, & effectum batoniae, & ut isti comprehendantur sub novis exorbitantibus legibus, quae de Baronibus dispo- nunt.

Urgebat motivum semel impressa reverentia ac potentia in privatis & populo; praefertim minuto; sed ci Rota respondit cum solo facto, ponderando scilicet, quod quando Franciscus post castrum vendidit & amissionem baroniae debita contraxit, non se vocavit amplius Baronem, vel Domicellum, sed sub solo nomine & nuncupatione nobilis, seu patritii Romani contrahere professus est, ideoque credi- tores dicere non poterant, se à titulo, & magnatia qualitate sub publica fide deceptos fuisse.

Istareolutio placuit Congregationi Baronum, ac toti Curiae visa est rationalis, undem per eandem Congrega- tionem, me practicante, pluries canonizata fuit, quoniam esset alia huiusmodi novam legem (quam negari non potest à iuris communis dispositione exorbitare) nimium extendere, & dum illa non praefertur cum Ducibus, Marchioni- bus, & aliis Baronibus actualiter possidentibus castra, & iurisdictionem in vassallos, ex eo quod illa sita non sint in Statu Ecclesiastico immediato, sed mediato, quamvis Mag- natum & Baronum primi ordinis figuram in Urbe faciant, multo minus praefertari debet cum istis, qui verè & de facto desunt esse barones, nullumque habent vassallagium, vel iurisdictionem.

Est bene verum, quod attenda dicta ratione per Rotam ponderata, per argumentum à contrario sensu ex ea dedu- ctum, satis probabile videretur, quod si aliquis Baro, post venditam, vel alias renunciatam baroniam, retento titulo, seu nuncupatione, tanquam talis contrahere profiteat, adhuc practicanda videretur Bulla, pro Congregatio- nis arbitrio ex facti qualitate, & circumstantiis regulando, ad favorem illorum creditorum, qui de huiusmodi cessata qualitate verisimiliter non informati, sub hac bona fide contraxerunt, cum mercatores & alii privati de populo inferiori, & multo magis exteri de huiusmodi circumstantiis non soleant esse informati, neque sciant, an unum, vel plura castra titulari, & Barones Romani possideant, & an per unius venditionem tales esse desierint, ideo totum pro dictae Congregationis prudenti arbitrio credendum regulan- dum; creditores convolantur ad aliud motivum à me ex- citatum renunciationis factae per dictam Isabellam, cuius vigore obtinuerunt, ut in hac eadem causa sub tit. de renun- ciationibus.

ANNOTAT. AD DISC. LXXXIV.

DE contentis in hoc discursu, an Bulla Baronum habeat locum in debitibus contractis post cessatam Baroniam, per venditionem feudi, seu loci iurisdictionalis, videnda sunt ea, quae habentur deducta infra in Romana Censu, disc. 119.

ROMANA DONATIONIS DE ANDOSILLA PRO INSIGNI J. C. ANGELO ANDOSILLA EJUSQUE HAEREDIBUS CUM CREDITORIBUS RAPHAELIS ANDOSILLAE.

Casus decisi per Rotam ad favorem Angeli.

An Bulla baronum locum habeat pro debitibus contractis durante baronia, super bonis acquisitis cum onere fideicommissi post illam dimissam, & cessatam ordinati.

An locum habeat in fideicommissis & primogeni- turis, adhuc vivente illorum ordinatore, & se opponente.

Pro quibus debitis Bulla dispositio locum habere debeat, an pro contractis ex causa prodigali- tatis, & dissipationum.

Quando quis ad effectum Bullae dicatur Baro, vel Domicellus, & an quodlibet iurisdictionis exer- citium illum faciat talem.

Et de Bulla Archivi Urbani VIII. per quam cessat Bulla Baronum.